

LA RESTAURACIÓ (1875-1931)

*Història d'Espanya i Catalunya
2n Batxillerat*



Manifest de Sandhurst (1874)

Cop d'Estat (des. 1874)
"Botaratada"



General MARTÍNEZ
CAMPOS



Alfons XII

- El monàrquics borbònics (**Cánovas**) proposen al príncep que vagi a estudiar fora, a l'**acadèmia militar de Sandhurst** (Regne Unit).
 - Ambient militar
 - Política liberal britànica
- Des de l'acadèmia de Sandhurst Alfons XII va fer públic un manifest al poble espanyol on es comprometia a exercir la monarquia d'una manera **conciliadora i liberal**.



La restauració (1875-1898)

ALFONS XII											REGÈNCIA DE MARIA CRISTINA MINORIA D'EDAT D'ALFONS XIII												
1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898
CONSERVADORS Cánovas						LIBERALS Sagasta		CONSERV. Cánovas			LIBERALS Sagasta				CONSERVADORS Cánovas		LIBERALS Sagasta		CONSERVADORS Cánovas		LIBERALS Sagasta		
GUERRA DELS DEU ANYS 1868 Pau de Zanjón •			GUERRA CHIQUITA			• Fundació del Centre Català			• Llei d'associacions				• Fundació de la Unió Catalanista				GUERRA DE CUBA I DE LES FILIPINES						
Pronunciament de Martínez Campos			• Fundació del PSOE			Insurreccions • republicanes			• Exposició Universal de Barcelona. Abolició de l'esclavitud. Fundació del Partido Católico Nacional				• Bases de Manresa. Aranzel proteccionista. Fundació de la Liga Filipina				• Grito de Baire Pau de París •						
• Arribada d'Alfons XII a Espanya																	• Fundació del PNB						
a GUERRA CARLINA 1872			• Constitució. Institución Libre de Enseñanza. Supressió del règim foral a les Províncies Basques			Pacte d'El Pardo. • Mort d'Alfons XII			Codi Civil. • Sufragi universal masculí				• Fundació del Partido Revolucionario Cubano				Autonomia • cubana. Assassinat de Cánovas						
																	Guerra • hispano- nord-americana						



1.

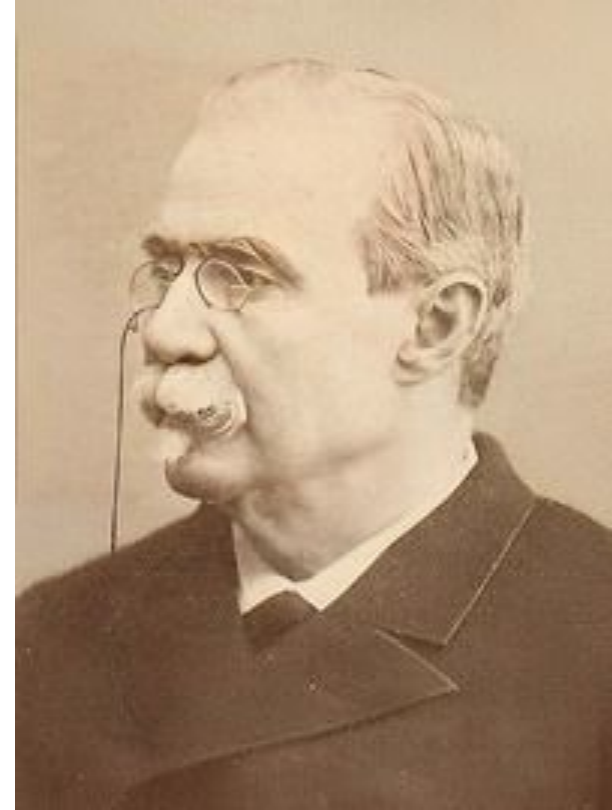
EL SISTEMA POLÍTIC: LA TEORIA I LA PRÀCTICA

1875 - 1899



Ideari de Cánovas

- Afiliat a la Unión Liberal (O'Donnell) i després funda el partit alfonsí.
- Home molt pràctic, escèptic pel que fa a principis. **Principis bàsics:**
 - Pàtria
 - Monarquia i dinastia històrica
 - Llibertat
 - Propietat
 - Govern conjunt rei-Corts
- Política econòmica: **proteccionisme** aliniat amb la burgesia catalana però **anticatalanisme** polític.
- Passa del militarisme al **civilisme**



El torn pacífic al poder (bipartidisme)

- La Restauració es caracteritza per la construcció de **dos grans partits polítics** que representen la dreta i l'esquerra dins el pensament liberal.
- **Cánovas** (Partit Liberal Conservador) lidera primer i aglutina la Unión liberal i bona part del catolicisme no integrista.
- **Sagasta** (Partit Liberal) aglutina els demòcrates i els radicals i els republicans moderats. Rep suport de professionals liberals, comerciants, banquers, militars i funcionaris.

Torn pacífic al poder (1875-1898)

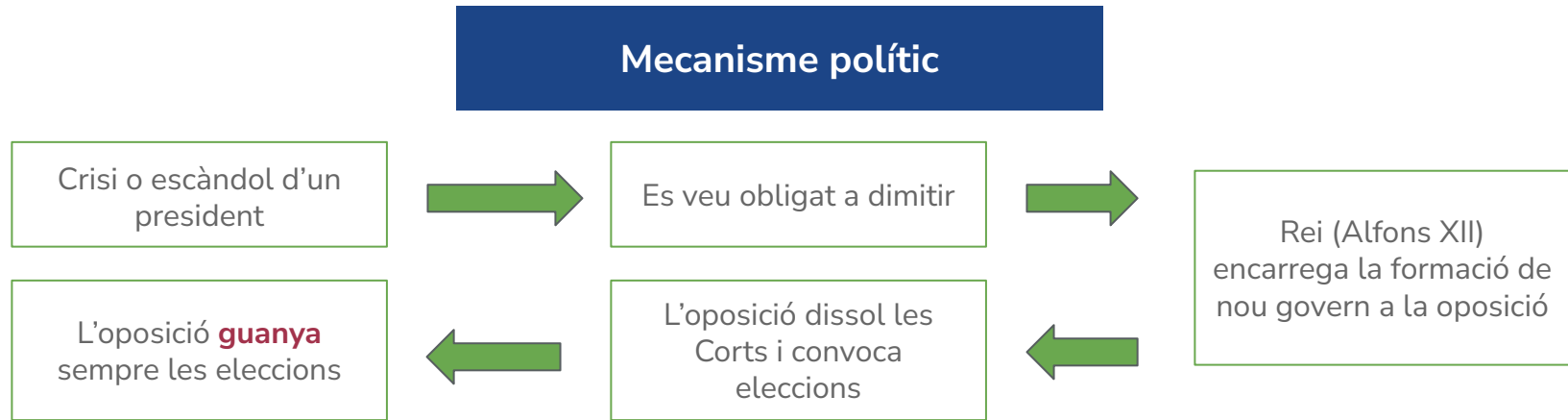


CÁNOVAS / SAGASTA

Partits dinàstics



Fos quin fos el tipus de sufragi, les eleccions NO van ser mai transparents

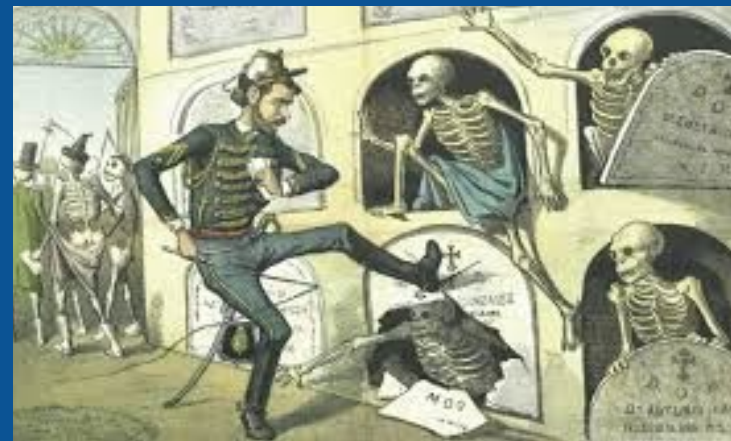


Tupinades (fraus electorals)

- Governadors que promouen el caciquisme
- Compra de vots, augment del cens electoral amb persones mortes, “encasillado”...



Sorgeix un nou
catalanisme polític per
centrar els esforços
polítics a Catalunya



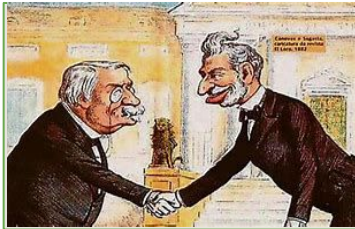
Pilars del sistema canovista



Bipartidisme
(Conservadors /Liberals)



Monarquia
(Rei com a àrbitre)



Torn pacífic al poder
(tornisme)



Constitució del 1876



Fraus electorals
(tupinades, encasillados)



Civilisme

La legislació i el caciquisme

Amb la constitució de 1876 cada govern legisla mantenint un cert respecte pel que ha fet l'altre govern.

LLEIS APROVADES	
CONSERVADORS	LIBERALS
Llei electoral de caràcter censatari (1878)	Legalització partits polítics (1881)
Llei d'impremta	Llei d'associacions (1887)
Llei de premsa	Llei electoral per sufragi universal masculí (1890)
Llei que regula les reunions públiques	Judicis amb jurat

2.

ELS FETS POLÍTICS

1875-1898



USILAMIENTO DE LA MADRE DE CABRERA

Fi de la guerra carlina (1876)

- Alfons XII ofereix una àmplia **amnistia als carlins** i molts diringents (com Ramon Cabrera) s'adhereixen a la monarquia constitucional.
- **Carles VII** (pretendent carlí) és vençut definitivament al 1876 al front del nord i passa amb les seves tropes a França.
- Els carlins no es tornen a alçar en armes però el seu pensament polític tradicionalista ("**Déu, patria i rei**") va seguir viu. Se situen a l'extrema dreta de l'arc parlamentari.



RAMON CABRERA

La política exterior

Règim reconegut per



- Potències estrangeres (ràpidament)
- Papa Pius IX (molt conservador)

- **Pacificació de Cuba** (després de l'esclat de guerra de 1868, iniciat amb el manifest “**Grito de Yara/Baire**”) **Martínez Campos** va a Cuba a combatre els partidaris de la revolució i a negociar

Pau de Zanjón



1878

- Els cubans tenen els mateixos drets que els espanyols
- Amnistia, reformes polítiques i abolició de l'esclavitud (1880)
- Pau momentània però les revoltes es reemprenen constantment.

La Constitució (conservadora) de 1876

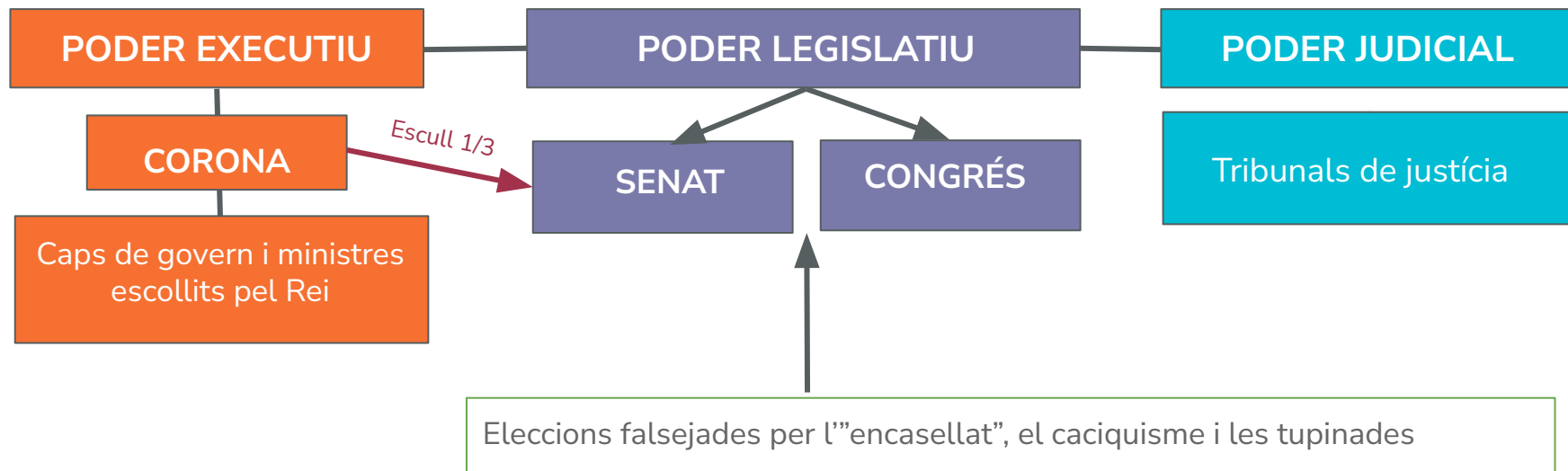
- Diferències entre partits: sobirania, sistema electoral (censatari/universal) i confessionalitat.
- Redacten **articles esquemàtics** que es concretarien en lleis segons qui governés.
- Semblant a les del 1845 (Rei-Corts) i el 1869 (Drets i llibertats).

Pacte del Pardo (1885)



CONSTITUCIÓ DE 1876

DISTRIBUCIÓ DE PODERS

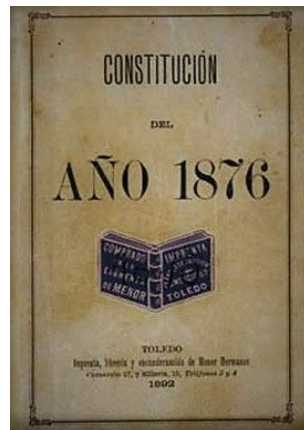


ELECCIONS: Sufragi censatari / universal masculí a partir de la llei electoral de 1890

CONSTITUCIÓ DE 1876: CARACTERÍSTIQUES

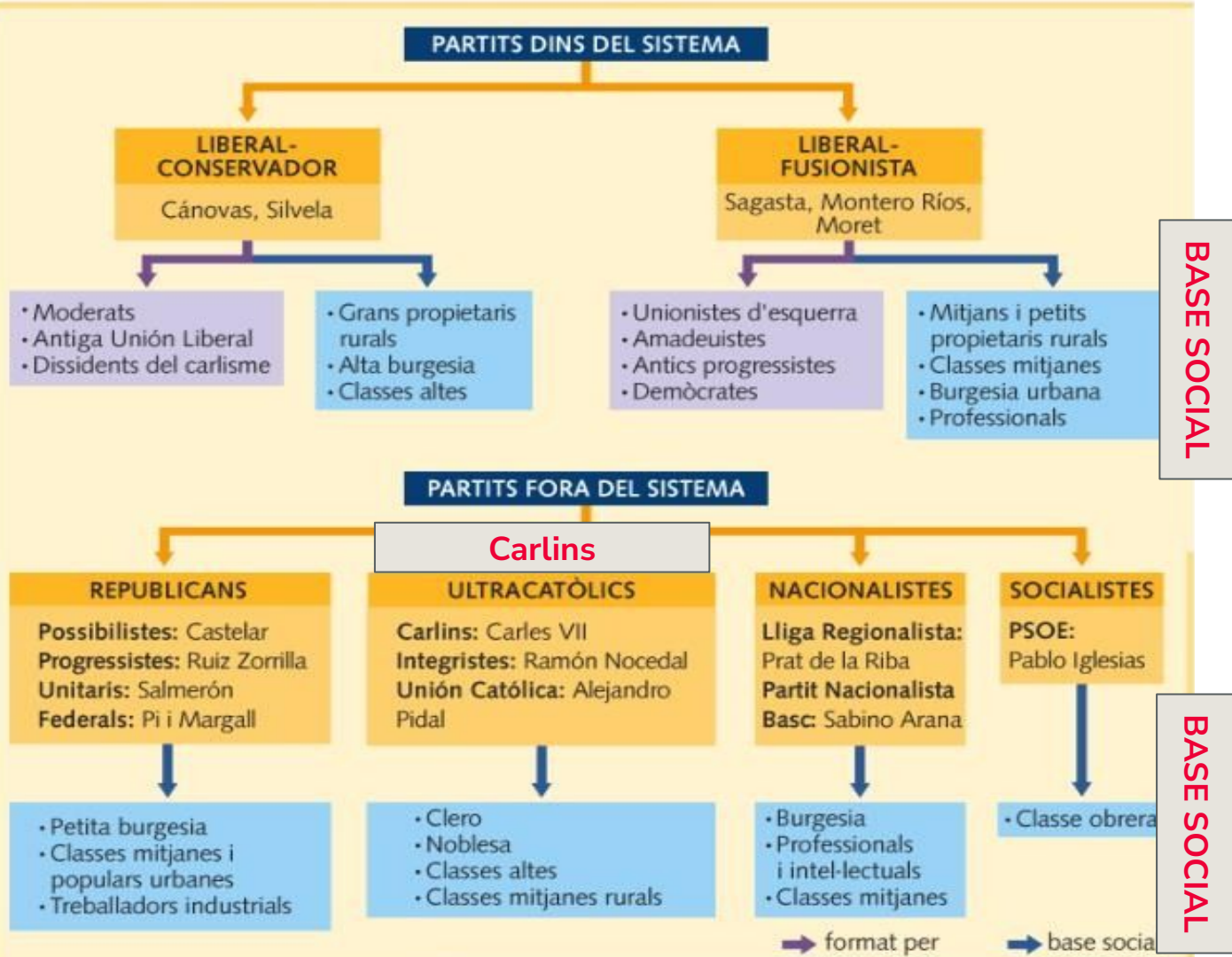
- Es caracteritza per la seva **flexibilitat**: havia de permetre el govern dels dos partits sense haver de canviar la Constitució.

1. Estableix el principi de la **sobirania compartida** entre el Rei i les Corts.
2. Recull els **drets i llibertats de 1869**, però poden ser ampliat o limitats segons el partit.
3. Reconeix el caràcter oficial de la **religió catòlica**, però també la llibertat de culte de caire privat.
4. Reconeix el **bicameralisme**: el Senat recuperà el seu caràcter elitista.
5. No especifica el tipus de **sufragi**: el frau i la corrupció anul·là la seva eficàcia.
6. **Reforça el poder del Rei**: legislatiu + executiu + dret a vet.
7. Recupera el **centralisme administratiu**: no reconeix els furs bascos i navarresos.



Els partits polítics durant la restauració

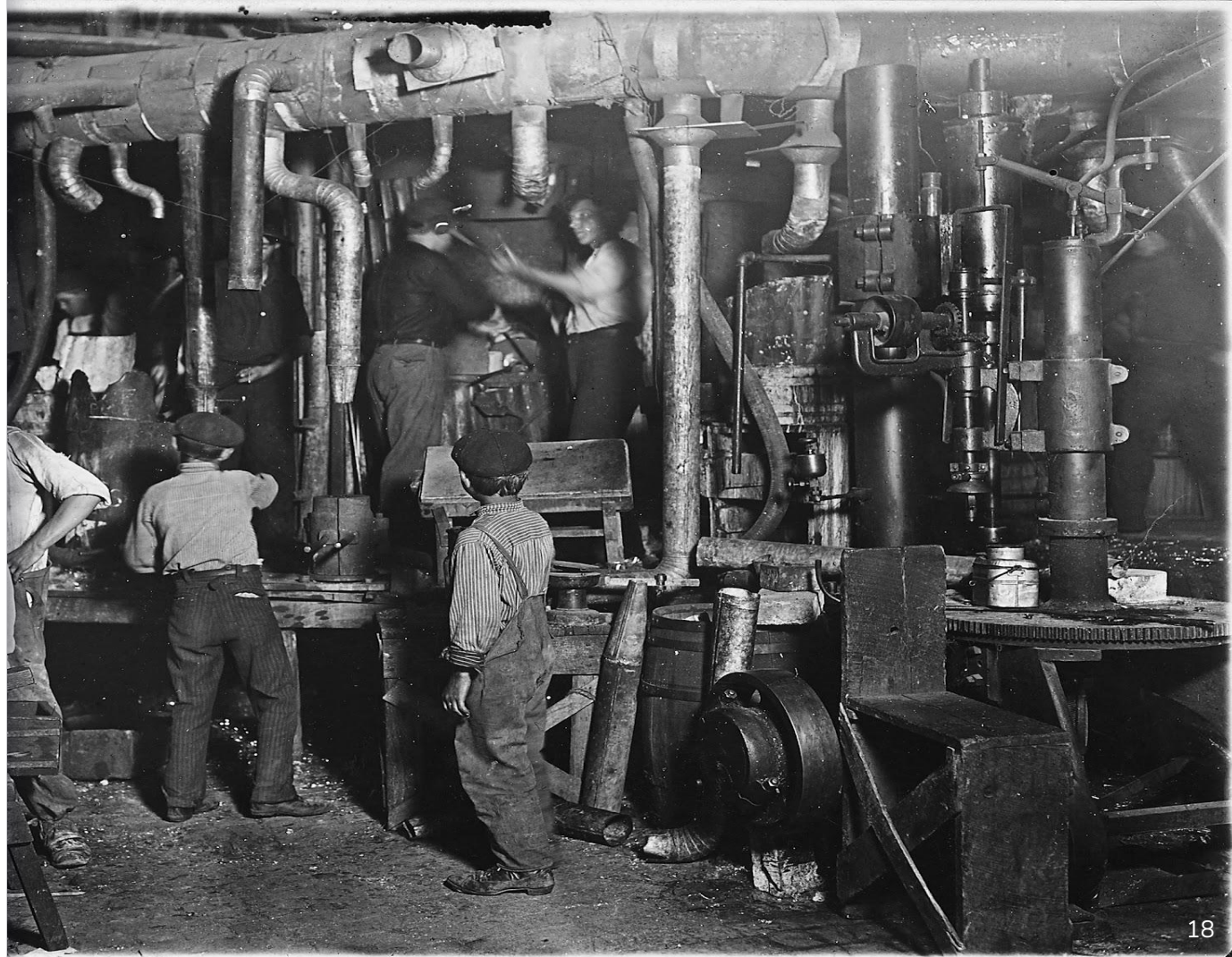
L'any 1881 Sagasta legalitza tots els partits polítics.



3.

EL MOVIMENT OBRER

1844-1854



L'Associació Internacional dels Treballadors (AIT)

1864

- Creació de la Primera Internacional dels Treballadors (Londres)
- Sindicalistes anglesos, anarquistes, socialistes francesos i italians republicans
- Hi colaboren **Marx i Engels**

1876

- Escisió de la 1ª Internacional entre anarquistes i socialistes

1881

- Dissolució de l'AIT

- La classe obrera surt del Sexenni Revolucionari amb una mica d'escepticisme vers la política
- Es divideixen en **marxistes** i **anarquistes**
- Inici Restauració (1875) coincideix amb l'escisió de la 1ª Internacional (**1876**)
- Cánovas suprimeix les organitzacions obreres durant 7 anys i actúen en **clandestinitat**
- Inici de la Restauració: molta **despreocupació** pels problemes socials i molta **intransigència**. Ex:
 - 71,5% Analfabetisme (81% entre les dones)
 - Condicions de vida de la classe obrera (13h, treball infantil, dones i nens amb 50% del sou...)
- Intel.lectuals molt crítics amb la situació

**Institución Libre de Enseñanza
(1876-1936)**

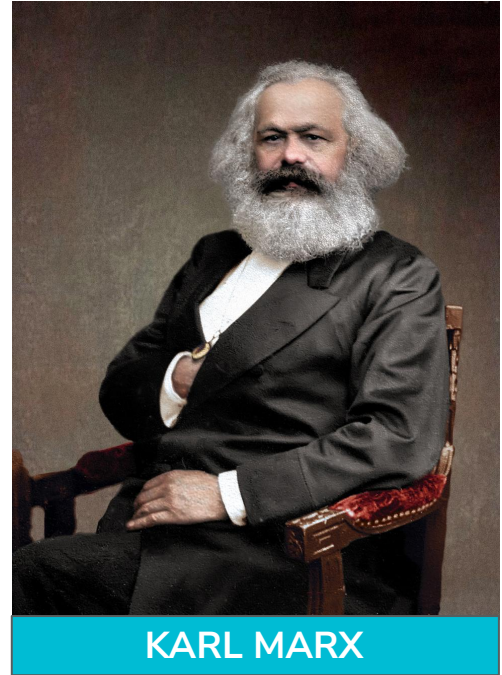


GINER DE LOS RÍOS



Marxisme

- A mitjan s.XIX **Marx i Engels** denuncien l'explotació de la classe treballadora i defensen la necessitat d'una **revolució obrera** per destruir el capitalisme, la propietat privada, les classes socials i l'Estat.
- Volen assolir l'ideal de l'**estat comunista**, després d'una etapa intermèdia de dictadura del proletariat on regnarà la igualtat i la propietat col·lectiva.
- A partir de l'últim terç del segle XIX els marxistes proposen la creació de **partits obrers socialistes**.



KARL MARX

Pels socialistes marxistes, la justícia s'aconseguirà quan els treballadors assoleixin el poder a l'Estat i l'exerceixin en benefici seu.

- La **LLUITA DE CLASSES** com a motor de la història (base del materialisme històric) que explica la història com una successió de diferents maneres de producció i relacions de producció entre classes.
- Definició del **CAPITALISME** com el sistema que es basa en la propietat privada dels mitjans de producció (capitals i fàbriques).
- Al sistema capitalista s'hi produeix una creixent **ACUMULACIÓ DE CAPITAL** perquè la burgesia no torna al treballador l'equivalent en salari al valor del que produeix, sinó que se'n queda una part, la **plusvàlua**. D'aquesta manera els burgesos cada cop tindran més riquesa mentre que els treballadors en tindran menys. Aquesta contradicció del capitalisme portarà a la seva autodestrucció mitjançant crisis cada cop més profundes.
- Dins del capitalisme el sistema democràtic canvia els governs però no canvia el sistema econòmic. A aquesta situació de permanència del sistema independentment dels canvis de govern la va anomenar dictadura de la burgesia. Per tant, el futur sistema que substituirà el que hi ha hagut fins llavors serà una **DICTADURA DEL PROLETARIAT**.

Toda la historia de la sociedad humana, hasta el día, es una historia de lucha de clases. Libres y esclavos, patricios y plebeyos, barones y siervos de la gleba, maestros y oficiales; en una palabra, opresores y oprimidos, frente a frente siempre, empeñados en una lucha ininterrumpida, velada unas veces, y otras franca y abierta. (...) La moderna sociedad burguesa, que se alza sobre las ruinas de la sociedad feudal, lo que ha hecho ha sido crear nuevas clases, nuevas condiciones de opresión, que han venido a sustituir a las antiguas (...) Hoy, toda la sociedad tiende a separarse, cada vez más abiertamente, en dos grandes campos enemigos: la burguesía y el proletariado. (...) Tiemblen, si quieren las clases gobernantes, ante la perspectiva de una revolución comunista. Los proletarios, con ella, no tienen nada que perder, como no sean sus cadenas. Tiene en cambio un mundo entero que ganar (...)

Marx y Engels. Manifiesto comunista.



Escenes Daens (9:58 minuts)

Marxisme a Espanya: L'expansió del PSOE

- Il·legalització de la branca de l'AIT espanyola
- Rígida censura
- Forta repressió

Paul Lafarge (gendre de Marx) impulsa la creació de marxistes a Madrid.

1879 Fundació del PSOE

PABLO IGLESIAS

1881 Llei de Partits Polítics

1887 Llei d'Associacions

Promulgades per SAGASTA

+ Aprovació del sufragi universal masculí (1890)

1888

1r Congrés del PSOE a l'Exposició Universal de Barcelona

Fundació de la UGT (1888)



Anarquisme

- Reuneix un conjunt de pensadors que comparteixen 3 principis:
 - Exaltació **llibertat individual** i solidaritat social
 - Defensa de formes de **propietat col·lectiva**
 - El **rebuig a l'autoritat**, principalment de l'Estat (rebuig a les jerarquies)



- Defensen l'acció revolucionària dels obrers industrials i dels treballadors del camp per destruir l'estat i crear una nova societat col·lectivista i igualitària **sense déus, ni pàtria ni patrons.**



Història d'Espanya: el moviment obrer (4 minuts)

Anarquisme a Espanya



Va ser la ideologia més influent durant la Restauració

Difícil de recomptar però la seva revista (Revista Social) tirava 20.000 exemplars

- Va ser introduït durant el Sexenni Revolucionari per l'italià **Giuseppe Fanelli** (deixeble de Bakunin)
- A finals del XIX l'anarquisme defensa la formació de grups autònoms que atempten contra la societat burgesa i capitalista (i les institucions de poder)
- Van recórrer a l'**acció terrorista**, pel que van ser clandestins i perseguits.
- Màxima difusió: Regència de Maria Cristina
- Suport social: **pagesia andalusa i obrers catalans**
- **Anselmo Lorenzo** (tipògraf) va ser un anarquista destacat a Espanya

1880



Creació de "la Mano Negra" (Andalusia)

DIVISIÓ INTERNA

Alguns grups anarquistes contraris a la violència funden sindicats obrers (**anarcosindicalistes**)

Anys 90 a BCN: **anarcocomunisme** (Partidaris de l'acció directa i terrorisme). **Propaganda pel fet**

ATEMPTATS ANARQUISTES

→ **Set. 1893** Atemptat contra **Martínez Campos** (ferit). Anarquista Paulí Pallàs afusellat



Nov. 1893 Bombes al Liceu (20 morts, 6 obrers afusellats)



Juny 1896 Bomba al Corpus (12 morts). Procés de Montjuïc



1897 Assassinat de Cánovas (Michele Angiolillo executat)

4. EVOLUCIÓ ECONÒMICA

1875-1898



Demografia

- Població augmenta a ritme lent
- Manteniment de la taxa de natalitat
- Taxa de **mortalitat molt elevada** (x sobre el 30‰)
 - Guerra
 - Epidèmies
 - Fam
- Gran quantitat d'**emigració exterior** (cap a Argentina, Brasil, Cuba...)
- Gran quantitat d'**emigració interior**:
 - Camp (70%)-ciutat (30%)
 - Centre-perifèria

Evolució de la població europea (1830-1910)

PAÍS	TAXA DE CREIXEMENT ANUAL
Dinamarca	1,01
Suècia	0,82
Noruega	0,94
Espanya	0,43
Portugal	0,67
Itàlia	0,62
Grècia	1,32
Alemanya	1,4
Rússia	1,13
Gran Bretanya	0,80
Mitjana europea	0,80

Prosperitat econòmica (1875-1885)

El moment històric en què s'instaura el règim de la Restauració és de **creixement econòmic**, això ajuda a Cánovas.

- La fi de les guerres civils (carlines) i colonials (Cuba) va portar a una autèntica **onada d'inversions** i d'especulació en borsa, coneguda a Catalunya com **"la febre d'or"**.
- L'expansió a França de la plaga de la fil·loxera(1863) , que atacava les vinyes, va obrir un gran mercat per a les **exportacions** de vi.
- Només a Barcelona es van crear 16 nous **bancs** durant aquells anys.



- Indústria del **cotó** (gràcies al comerç amb Cuba)
- Construcció de noves línies de **ferrocarril**
- **Catalunya**: tèxtil, indústria metal·lúrgia, alimentària i elèctrica i química (diversificació)
- País Basc: sidero-metal·lúrgia i també la banca.
- Obertura **minería** a inversions estrangeres Biscaia (ferro que s'exportava a Gran Bretanya). Les inversions van servir per obrir alts forns siderúrgics, però la major part de l'acer es feia fora.
- **Agricultura** en creixement (nou mercat capitalista urbà). **65% de la població vivia de l'agricultura.**

Proteccionisme (CÁNOVAS)



Latifundistes castellans i andalusos + industrials bascos i catalans demanen PROTECCIONISME. Aranzels a les importacions (**Aranzel Cánovas, 1891**). **Tensions amb cubans i nord-americans.**

Recessió econòmica (1885-1898)

Causes



- Esclat bombolla **especulació borsa** (1882): Ruïna inversors i fallida bancs
- Plaga de la **fil·loxera** a Catalunya (1879-1907)
- Augment de la **conflictivitat social**:
 - **CAMP**: condicions molt dures amb repressió de la Guàrdia Civil (rabassaires i propietaris)
 - **CIUTAT** (indústria) els salaris millors però els productes eren escassos i cars.
- Pèrdua de **Cuba i Filipines**

Creixement de la població (molta mà d'obra jove) i poca feina digna provoca una **onada migratòria**, sobre tot cap a Amèrica, que es manté fins a la 1ª Guerra Mundial.

5.

EL DESASTRE DEL 98

*Les guerres
colonials: Cuba i
Filipines*



L'IMPERI COLONIAL ESPANYOL

Regnat de Ferran VII



Pèrdua de la pràctica totalitat de l'imperi espanyol

Principis s. XIX



Pèrdua de Cuba, Filipines, Puerto Rico i petites illes del Pacífic



Els beneficis del mercat colonial eren enormes i equilibraven el dèficit comercial crònic d'Espanya



- Agricultura d'exportació (plantacions):
sucre, cafè, tabac, cotó
- Focus d'emigració

- Població espanyola escassa
- Intercanvis comercials amb Àsia (Xina)

EL MALESTAR CUBÀ



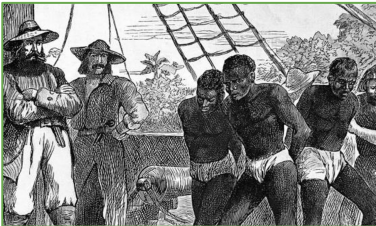
MONOPOLI I POLÍTICA ARANZELÀRIA

Les colònies estaven obligades a comprar productes espanyols a preus molt elevats i no tenien llibertat comercial amb altres països (p.e EUA). **ARANZEL CÁNOVAS (1891)**



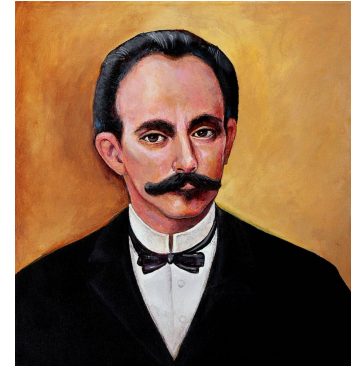
MARGINACIÓ POLÍTICA

Les colònies no tenien cap dret, no tenien cap representant a les Corts ni capacitat legislativa pròpia.



MANCA DE REFORMES

Les colònies demanaven més autonomia política, sufragi universal, igualtat i l'abolició real de l'esclavitud (1886).



JOSÉ MARTÍ



1892
Partido Revolucionario
Cubano (independentista)

LES GUERRES DE CUBA

Guerra dels Deu anys (1868-1878)



PAU DE ZANJÓN (Martínez Campos)

- Promeses d'una gradual autonomia
- Presència de diputats cubans a les Corts
- Abolició de l'esclavitud (1886)



Guerra Chiquita (1879-1890)

Guerra de la Independència
(1895-1898)



LES FASES DE LA GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA

1ª Etapa

- Grito de Baire
- Mort de **José Martí**
- Dirigents militars: Antonio Maceo i Máximo Gómez escampen la guerra a tota l'illa



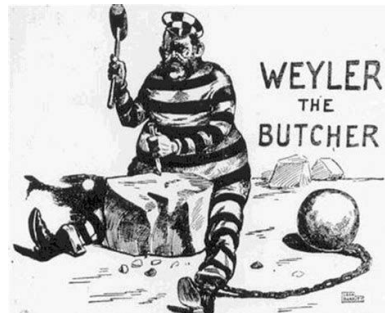
2ª Etapa

- *Tàctica de terra cremada* (aniquilar Cuba és vèncer l'enemic)
- **Martínez Campos** combat en una *guerra de guerrilles* (clima, terreny, recolzament camperol)



3ª Etapa

- **General Weyler** (Aïlla els independentistes amb les "trochas". Concentració de la població rural. Molts morts de fam)
- Interferències dels EUA: enviament d'armes als rebels per mar



EUFÒRIA NACIONALISTA ESPANYOLA

4ª Etapa

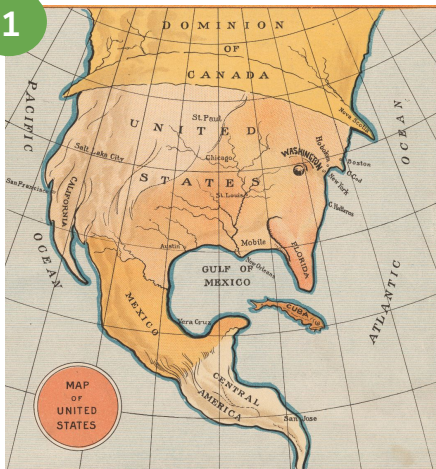
- (Assassinat de Cánovas). **Sagasta destitueix Weyler** (intent de conciliació)
- Oposició premsa i opinió pública (molts soldats morts)
- **Entrada dels EUA**



LA GUERRA HISPANONORD-AMERICANA (1898)

Per què entren en guerra els EUA?

1



Back courtyard (llarga tradició que reivindica la influència dels EUA al Carib).

Nombrosos intents de comprar Cuba a Espanya.

2



Moment de màxima expansió de l'imperialisme dels EUA al continent, Carib i Àsia. **Doctrina Monroe, 1823** (Amèrica pels americans).

3



Feblesa del govern espanyol. **Mckinley** es presenta com a defensor del poble cubà. Compra o annexió.

4

Interessos econòmics (miners i agrícoles)

5



Explosió del Maine, ancorat al port de l'Havana. 266 morts. Pressió de la premsa i diplomàcia nord-americana que acusen els espanyols.



Espanya subestima el poder militar dels EUA. **Derrotes navals estrepitoses** (juliol)

LA GUERRA A FILIPINES



JOSÉ RIZAL

- Menor presència espanyola a Filipines però molts **ordres religiosos** amb molt poder
- Descontentament filipí amb els mètodes d'administració espanyola



1892
Liga Filipina (advoca
per reformes pacífiques)



La persecució de Rizal dona lloc a una
insurrecció armada el 1896. El general
Polavieja condemna a mort a Rizal.

LA GUERRA HISPANONORD-AMERICANA (1898)

- Espanya envia vaixells a Cuba i Filipines
- 1 de maig 1898: derrota al **CAVITE** (Filipines). La flota és escombrada per l'americana. 4 hores de combat.

Pau de París (1898)



Espanya abandona **Cuba, Filipines i Puerto Rico** que queden sota influència nord-americana.

Les últimes colònies del Pacífic es venen a Alemanya perquè no es pot fer una ocupació efectiva

6.

L'IMPACTE DEL “DESASTRE”

1898-1902



REGÈNCIA DE MARIA CRISTINA												ALFONS XIII									
1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919
LIBERALS Sagasta	CONSERVADORS Silvela	LIBERALS Sagasta	CONSERVADORS Silvela / Maura <i>Govern curt</i>	LIBERALS Montero Rios / Moret	CONSERVADORS Maura <i>Govern llarg</i>	LIBERALS Moret / Canalejas / Romanones		CONSERV. Dato	LIBERALS Romanones / García Prieto		CONSERV. Dato	GOV. CONCENT. G. Prieto / Maura		LIBERALS							
Pau de • Paris	• Tancament de Caixes	• Fundació de la Lliga Regionalista	• Refundació d'Unió Republicana	• Incidents del Cu-cut	Massacre al • Barranco del Lobo. Setmana Tràgica	• Protectorat al Marroc. Assassinat de Canalejas		PRIMERA GUERRA MUNDIAL		Assemblea de • Parlamentaris. Vaga general. Partit Republicà Català		• 6 d'abril Constitució de la Mancomunitat de Catalunya		Juntetes de • defensa		PISTOLERISME		TRIENNI BOLXE-		Vaga a • La Canadenca Sindicats lliures.	
		Vaga general • a Barcelona	Llei del descans • dominical	• Conferència d'Algesires. Solidaritat Catalana	• Nova Llei electoral. Solidaritat Obrera	• Fundació de la CNT. Unió Federal Nacionalista Republicana. "Ley del Candado"															
					• Partit Radical																

1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
GOV. CONCENT. G. Prieto / Maura	LIBERALS	CONSERV. Maura / Dato	GOV. CONCENT. G. Prieto	LIBERALS G. Prieto	DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA								BEREN- GUER
					DIRECTORI MILITAR	DIRECTORI CIVIL						AZNAR	
PISTOLERISME	A BARCELONA				• Fundació de la Unió Patriòtica	• Assemblea Nacional Consultiva		• Exposició Internacional de Barcelona		• Pacte de Sant • Sebastià		Eleccions • municipals	
TRIENNI BOLXE-		VIC	• Assassinat de Dato	• Acció Catalana. Estat Català. Unió de Rabassaires	• Estatut • Provincial	• Desembarcament d'Alhucemas	• Fets de Prats de Molló. La "Sanjuanada"						
Vaga a • La Canadenca Sindicats lliures.		• Fundació del PCE	• Desastre d'Annual	• Assassinat Salvador Seguí. Unió Socialista de Catalunya									
		GUERRA DEL MARROC											

La restauració (1898-1931)



2ª etapa: crisi i descomposició del sistema de la Restauració

El Regeneracionisme



JOAQUÍN COSTA

Polítics (Maura, Silvela) intenten resoldre els grans problemes d'Espanya “**des de dalt**”

- Amb el “desastre del 98” es parla de **regenerar la vida política** espanyola **per acabar amb el caciquisme i la corrupció**.
- **Joaquín Costa** crea el terme per definir el REGENERACIONISME

Reina regent crida a formar nou govern als **CONSERVADORS**



FRANCISCO SILVELA



Revolució “des de dalt”

Voluntat de renovació política (Manifest **General Polavieja**)

- Reformes polítiques
- Descentralització administrativa
- **Reforma fiscal**



GENERAL POLAVIEJA

CONSEQÜÈNCIES DEL “DESASTRE”

POLÍTIQUES

- Molta inestabilitat política. 32 presidents (1901-1923).
- Oposició política del moviment obrer, intel·lectuals (Generació del 98) i moviment republicà.
- Pèrdua del prestigi internacional

ECONÒMIQUES

- Equilibri entre conseqüències **negatives** (pèrdua mercat colonial, augment del deute per despeses de la guerra) i **positives** (repatriació de capitals i augment d'inversió a la península)

MORALS I PSICOLÒGIQUES

- Ambient de **pessimisme generalitzat** (“Generación del 98”). Sentiment de frustració i desengany. Altres potències perden colònies però per Espanya és un trauma.
- Desig de **regeneració** i canvi polític

MILITARS

- Sentiment **antimilitarista** entre les classes populars
- Posició “més dura” dels militars contra els polítics espanyols.

PER A CATALUNYA

- Pèrdua d'un gran mercat proveïdor de primeres matèries barates.
- Gran expansió dels moviments nacionalistes. Trencament entre les classes dominants catalanes amb la política de Madrid i desconfiança en la seva capacitat de regenerar l'estat.
- Tancament de caixes

EL TANCAMENT DE CAIXES (1899)



Las botigas dels barcelonins.

Guerra de
Cuba

GRAN DEUTE PÚBLIC

Impostos a indústries i propietats
Puja l'impost de "consums"

CAMBRES DE COMERÇ insten a retenir els
pagaments

Enviament de tropes

Protestes i aldarulls

Tancament de negocis a molts
llocs d'Espanya

Els REGENERACIONISTES no recolzen els atacs
contra el sistema

Fracassa la protesta a nivell
espanyol

Es proclama
l'ESTAT DE
GUERRA a
BCN

Dimissió alcalde de BCN
(Dr. Robert) però signa ordres
judicials contra botiguers

Enviament de cartes
d'embargament als rebels fiscals



Gremi de botiguers de
BCN mantenen el pols i
NO paguen els impostos
de juliol

Unitat 5 (p.134)

Unitat 6 (p.169)

7.

LES CRISIS POLÍTIQUES DE LA RESTAURACIÓ

1902-1923



Els problemes d'Espanya

RETARD ECONÒMIC I CULTURAL

Europa més avançada. Injust repartiment de la riquesa que propicia reivindicacions del **moviment obrer**.

1902 Vaga general demanant les 9 hores.

NACIONALISMES

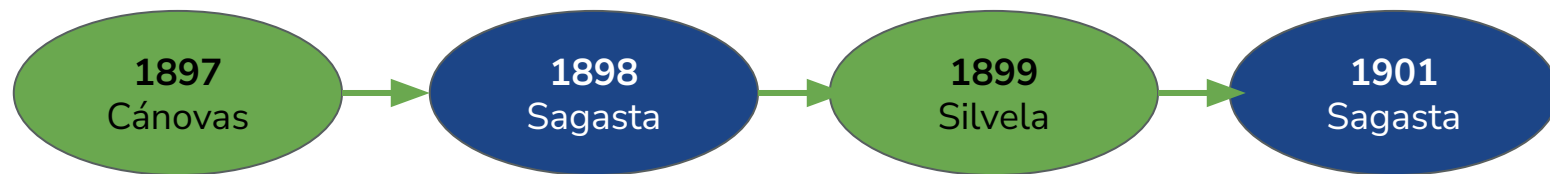
- Gallec, basc i català
- Mentalitat espanyola de “pèrdua de colònies”

RÈGIM POLÍTIC CORRUPT I ARTIFICIAL

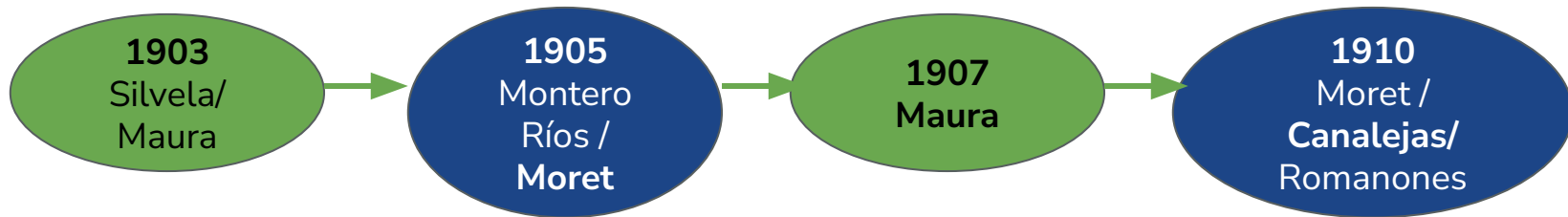
- Les institucions més importants NO representen el poble
- Eleccions manipulades
- “Democràcia” basada en la incultura política

EXÈRCIT AMB EXCÉS DE COMANDAMENTS

- Orgull ferit a la derrota de Cuba
- Material molt antiquat
- Excés de comandaments que el fan poc operatiu



Tancament de caixes



Cu-cut (1905)

Setmana Tràgica
(1909)

Llei del cademat
Llei de Mancomunitats
Assassinat de Canalejas

La crisi del civilisme (1902-1907)

- L'any 1905, el setmanari satíric català **CU-CUT!** publica un acudit antimilitarista de Junceda.
- 300 oficials de la guarnició de Barcelona fan justícia pel seu compte i assalten la seu de Cu-cut! I també la de La Veu de Catalunya (diari proper a la Lliga Regionalista).
- Els autors d'aquests atacs **NO SÓN CASTIGATS** per indisciplina, sinó que reben el suport de les guarnicions de la resta d'Espanya.
- L'estament militar exigeix al govern una **LLEI DE JURISDICCIONS (1906)** perquè els delictes militars passin sota controls de tribunals militars. El govern de **MORET** accedeix.
- Tremola un dels pilars fonamentals del sistema canovista.



Solidaritat catalana (1906)



- Resposta espectacular de la societat catalana.
- Es crea una coalició amb totes les forces catalanistes (de carlins a republicans), vertebrada per la Lliga Regionalista: la **Solidaritat Catalana**
- Aquesta coalició aconsegueix 41 dels 44 escons catalans al Congrés dels Diputats a les eleccions de 1907.
- No aconsegueixen derogar la llei de jurisdiccions fins a la Segona República.

La política colonial al Marroc

MARROC passa a constituir
l'eix de la política exterior

Conferència
d'Algesires (1906)

- **Espanya i França** fixen les seves àrees d'influència per marginalar Alemanya
- Espanya es vol assegurar l'explotació de la **riquesa minera** i construir ferrocarril que unís les mines amb Melilla



ZONA NORD: Rif (molt accidentat i habitat per **cabiles**, tribus amazics no sotmeses al sultà i hostils a la presència estrangera). Lideratge d'**Abd-el-Krim**

Dura derrota de les tropes espanyoles: **Barranc del Llop (1909)**

La Setmana Tràgica (1909)

Augment de tropes **reservistes** el
18 de juliol de 1909



Els primers reservistes eren tots catalans. L'embarcament de tropes al
port de Barcelona crea molta tensió i s'inicia una mobilització popular



Republicans radicals anticlericals + socialistes + anarquistes



VAGA GENERAL

Insurrecció **ANTIMILITARISTA** (colònies) i **ANTICLERICAL** (contra l'hegemonia social i cultural de l'Església).



Caòtica, espontània i amb manca d'organització

La iniciativa popular es
desborda i es declara l'**ESTAT**
de **GUERRA**



- L'aixecament és reprimat amb una violència desproporcionada. Afusellen el pedagog **FRANCESC FERRER I GUÀRDIA** al castell de Montjuïc. (Rebuig esquerres europees).
- Aquests fets provoquen la repulsa de l'opinió pública i la dimissió del president del govern, **MAURA**.



CONSEQÜÈNCIES SETMANA TRÀGICA

- Trencament de Solidaritat Catalana (la Lliga està a favor de la repressió de la ST)
- Protestes generalitzades a Europa ("**Maura no!**")
- Radicalització del moviment obrer (hi ha hagut 115 morts en una setmana)



Escenes pel·lícula "La ciutat cremada" (2:32 minuts)

La crisi del “pacte del Pardo” (1907-1912)

MORET i CANALEJAS demanen la dimissió de Maura. Campanya de boicot contra el govern.



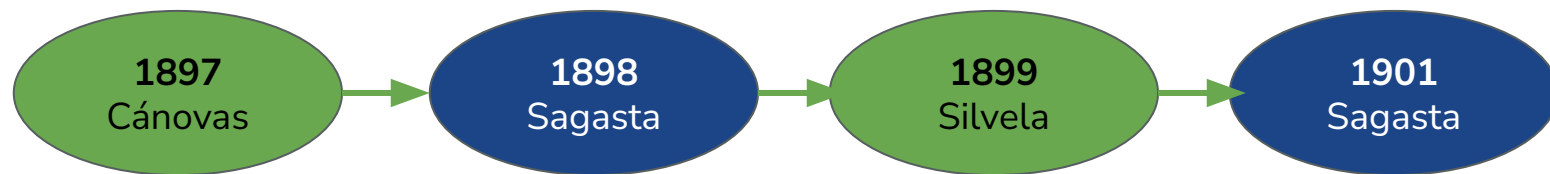
Trencament
pacte del Pardo



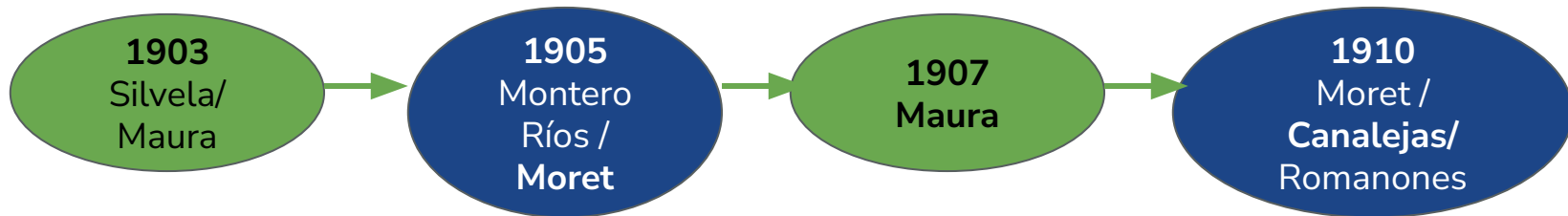
CRISI
POLÍTICA

- El rei cessa a Maura i nomena provisionalment **MORET** (breu govern). Després encarrega govern a **CANALEJAS** que intenta recuperar consens polític. Segueix el **programa regeneracionista**:
 - Llei del cadenat (1910)
 - Reducció de l'impost dels consums.
 - Llei sobre les mancomunitats (1912)
 - Estableix l'arbitratge de l'Estat en els conflictes socials
 - Modifica el servei militar (no pots pagar per esquivar-lo)
 - Acord amb França pel repartiment del Marroc
- 1912 **CANALEJAS** és assassinat per un anarquista





Tancament de caixes



Cu-cut (1905)

Setmana Tràgica
(1909)

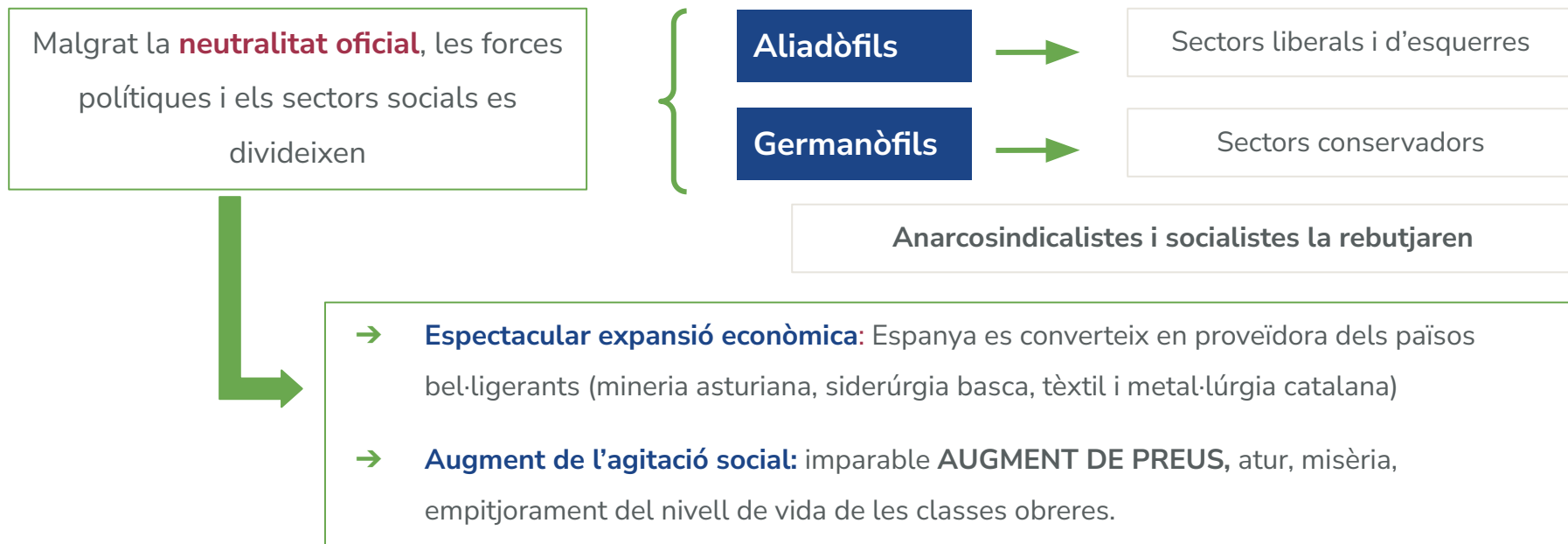
Llei del cademat
Llei de Mancomunitats
Assassinat de Canalejas

Solidaritat obrera (1907)



- Unió local de Societats Obreres de Barcelona
- Intenten aixecar el moviment obrer català molt debilitat pel fracàs de la vaga obrera de 1902.
- Hi participen **Anselmo Lorenzo** (tipògraf anarquista), **Salvador Seguí** (el noi del Sucre)
- Serà la llavor de la CNT a Espanya (1910)

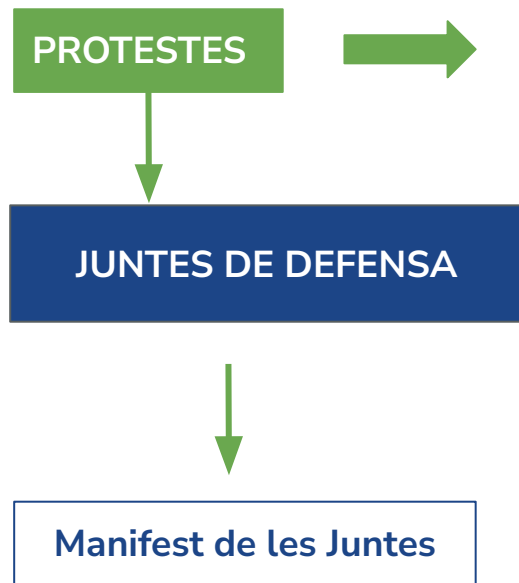
L'impacte de la Primera Guerra Mundial (1914)



- El 1917 esclata el **descontentament polític i social** amb el govern

La triple crisi de 1917

MILITAR



1. **Rebuig del projecte de reforma i modernització militar:** reducció excessiu del nombre d'oficials i reducció de salaris.
2. **Rebuig del sistema d'ascensos,** majoritàriament per mèrits de guerra i no per antiguitat: només afavoria els militars "africans"

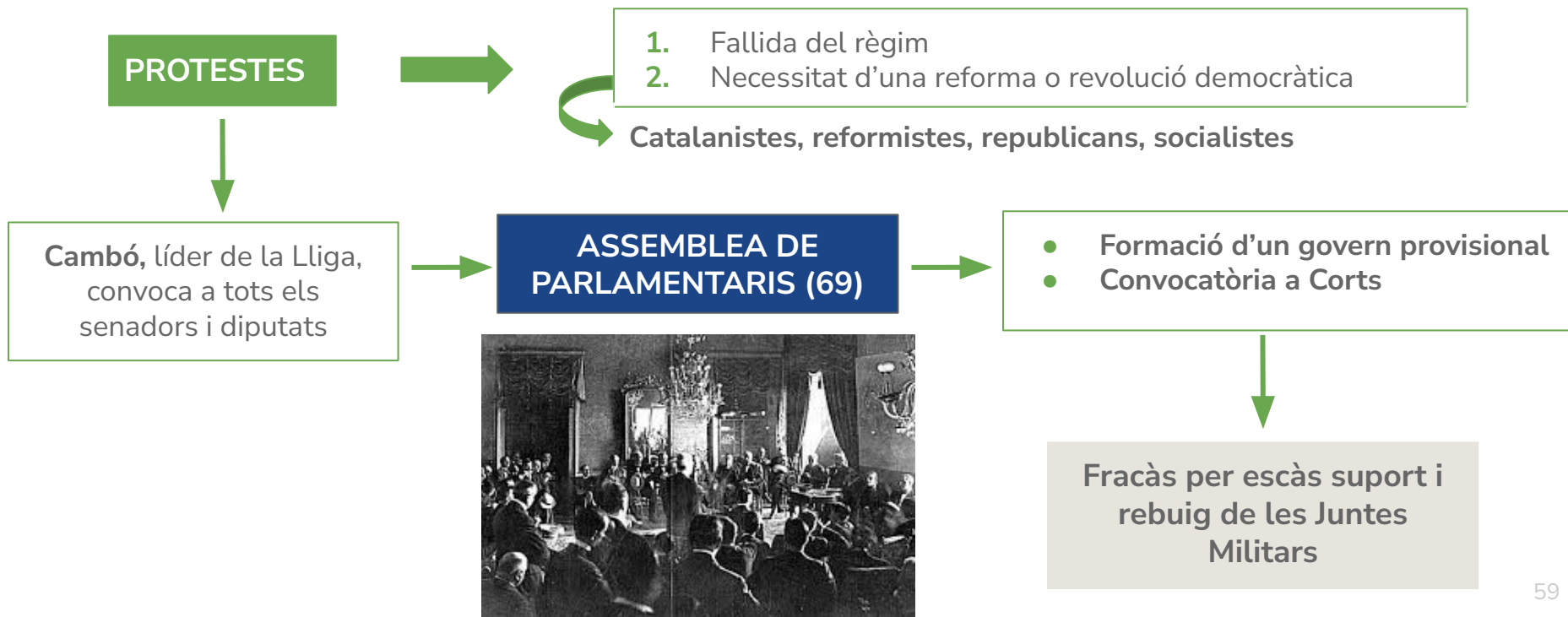


El Govern, tement la rebel·lió militar i l'amenaça d'un cop d'Estat, **accepta les exigències militars.**

Forcen un canvi de govern: **Dato**

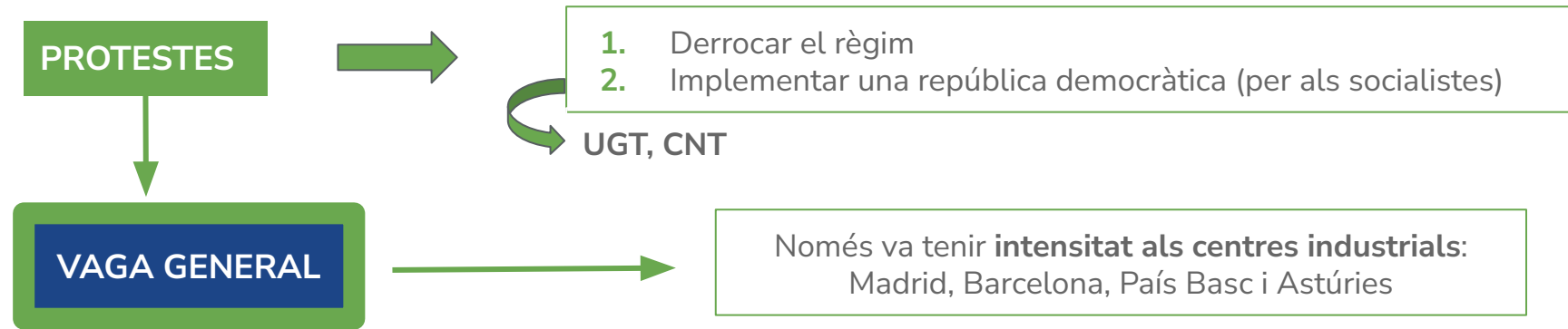
La triple crisi de 1917

POLÍTICA



La triple crisi de 1917

SOCIAL



Dura repressió

La descomposició del sistema

Entre 1917 i 1923 el sistema monàrquic entra en triple crisi:

1. **Conflictivitat social i crisi econòmica:** mobilitzacions al camp andalús; zones industrials, grups armats (pistolerisme). S'intensifica la lluita obrera. Sindicat Únic (obrers) vs "Sindicat Lliure" (pistolers de la patronal "grocs"). 800 atemptats a Barcelona. (El 1921 assassinen al president **EDUARDO DATO**)
2. **Inestabilitat parlamentària:** es creen successius governs de concentració (liberals, conservadors i nacionalistes catalans), que també es van mostrar incapaços d'estabilitzar el sistema polític. Petició d'autonomia per Catalunya.
3. **Guerra del Marroc:** derrota de l'exèrcit espanyol a Annual (Marroc), el 1921, va ser el fracàs evident de la política colonial. Es van demanar responsabilitats de la derrota (*informe Picasso*). Sectors de l'exèrcit van propiciar un cop d'Estat (Primo de Rivera).

CONFLICTIVITAT SOCIAL I CRISI ECONÒMICA

Fi de la 1ªGM

Reducció de les exportacions

Recessió econòmica

Vagues i protestes

Andalusia , Extremadura, Castella la Manxa

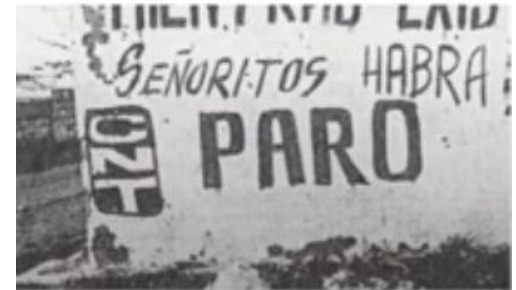
Trienni Bolxevic
(1918-1920)

Els llauradors denuncien l'anacrònic sistema de propietat latifundista i les miserables condicions de vida

Ja no és una revolta camperola tradicional, sinó un **moviment sindical dirigit per la CNT i la UGT**

- Ocupació i repartiment de terres
- Presa d'ajuntaments

Dura repressió
ESTAT DE GUERRA



La vaga de la Canadenca (1919)

El 1919 els treballadors de **Barcelona Traction Light and Power** (la Canadenca) es declaren en vaga i deixen sense subministrament elèctric a bona part de BCN. La vaga dura un mes i mig i deixa paraltzada la ciutat.



*La vaga de la Canadenca
(BCN, 1919), 5:26*



La jornada de 8 hores, 3:05

Els treballadors arriben a un acord amb la **patronal** per readmetre els acomiadats, alliberar els detinguts, augmentar els sous i treballar **8 hores**.



No s'alliberen els presos



Es reprèn la vaga



- **LOCAUT** empresarial
- Dura repressió
- **Estat d'excepció** a Catalunya

SINDICATS de MASSES



1888 / PSOE



1910 / Anarquistes

El 1915 la CNT reprèn les seves activitats i passa de 15.000 a **700.000 afiliats el 1919.**



La lluita sindical degenera en **ACTIVISME VIOLENT**



La patronal crea el **Sindicat Lliure** a partir de la figura del *sometent* (pistolers a sou per assassinar dirigents obrers)

Pistolerisme



800 atemptats a BCN (1917-1922).
Assassinat de **Dato** (1921) Assassinat de **Salvador Seguí** (el noi del sucre, 1923)

Llei de fugues (1920)



PARTITS POLÍTICS OBRERS

Joventuts
socialistes



PCE, 1921



PSOE, 1879



Congrés
1921



PCOE, 1921

Fusió



1910



Primer diputat socialista al
Congrés (**PABLO IGLESIAS**)

1908 Partit Radical (Lerroux)

INESTABILITAT PARLAMENTÀRIA

Situació després de 1917



GOVERNS DE CONCENTRACIÓ
(partits dinàstics + Lliga Regionalista)



Fracàs i retorn al
torn de partits



Formació de **governos inestables** que recorren
a mesures d'excepció (dissolució de Corts)

Partits dinàstics: la seva fragmentació impedeix
l'existència de majories parlamentàries

Partits opositors: la seva feblesa no permet articular
una alternativa forta. Creació d'Estat Català (1922)



GUERRA DEL MARROC: ANNUAL



Desastre Annual (11')

Estiu 1921



El Govern decideix completar l'ocupació efectiva del territori a causa de la pressió francesa per reduir la presència espanyola a la zona

El general **DÁMASO BERENGUER** inicia l'ocupació de la zona occidental i ordena el general Silvestre detenir l'ofensiva al Rif.

El general **SILVESTRE** desitja arribar a la badia d'Alhucemas, planifica i dirigeix malament la seva estratègia i és derrotat a **ANNUAL** per Abd-el-Krim (juliol 1921)

El general **SILVESTRE** ordena la **retirada** massiva i desordenada cap a Melilla que deixa més de 13.000 morts (+general Silvestre) i abandona la regió

Informe Picasso



El Rif es va organitzar com a República independent
sota el mandat d'Abd-el-Krim



Territori de la República del Rif | Riffans,
bitllets de la República del Rif



Els atacs químics a la guerra del Rif (1920-1927)

- Alfons XIII, amb ganes de rescabalar-se de la derrota d'Annual del 1921, **va ordenar el bombardeig del Rif amb armes químiques**.
- Els avions espanyols van atacar la població civil amb fosgen, cloropicrina, difosgen i iperita (gas mostassa).
- Espanya va fer ús de l'armament químic **fins el 1927**, tot i que estigués prohibit per la legislació internacional, entre altres pel Protocol de Ginebra, signat després de la primera Guerra Mundial.



Aquest escàndol mai no ha sigut reconegut per Espanya de forma oficial.



El documentari *Arrhash* (verí en amazic), dirigit per Tarik El Idrissi i Javier Rada, posa llum a l'època en què Espanya gasava la població civil rifenca.

8.

LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA

1923-1930



13 de setembre de 1923
COP D'ESTAT

Triomf sense
ús de la força

- Profund malestar de l'exèrcit
- Indecisió del govern (a l'oposició només la CNT convoca vaga general)
- Falta de confiança d'Alfons XIII en el sistema de la Restauració (*pensament militarista i antidemocràtic*)
- Passivitat/indiferència de l'opinió pública

Suport de l'alta burgesia,
eclesiàstics, militars i part de les
classes mitjanes

Primo de Rivera fa públiques les seves intencions en un manifest

Primo de Rivera impone la Dictadura

► El general argumenta la necessitat de regenerar Espanya.



1. **Dictadura com a règim transitori:** retorn a la normalitat constitucional quan s'extirpessin els mals del país.
2. Voluntat per **resoldre els greus problemes** que patia la societat espanyola: caciquisme, desgovern, subversió social, amenaça del separatisme...

Alfons XIII entrega de manera voluntària el poder a Primo de Rivera. Li encarrega la formació d'un nou govern i li concedeix el càrrec de president i ministre únic

Directori militar (1923-1925)

- Primo de Rivera inicia una dictadura militar inspirada en el feixisme italià però amb un fons **regeneracionista** (“Cirurgia de ferro”).
 - Es declara l'Estat de Guerra
 - Se suspèn la Constitució i es dissol el Parlament
 - Es prohibeixen els partits polítics i els sindicats (dura repressió, detencions massives i deportacions)
 - Es crea la **Unió Patriòtica** (partit únic), que havia de ser el fonament civil del règim.
 - Se suprimeix la Mancomunitat de Catalunya i es prohibeixen la llengua i els símbols catalans
 - Es lluita contra el caciquisme (projecte regeneracionista)
 - Es reforma de l'administració central, provincial i municipal i se substitueixen els governadors civils per militars
 - Es restableix la jerarquia social i de l'ordre públic (corporativisme social)



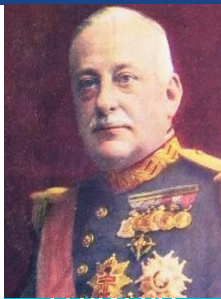
MARROC

Ofensiva militar francoespanyola a Alhucemas (1925)

Derrota Abd-el-Krim i **fi de la guerra**



El corporativisme social



CORPORATIVISME SOCIAL

Integrar totes les classes socials en un sistema corporatiu per aconseguir una **pau social**.



ESTAT CORPORATIU



No es modifiquen les divisions de classe (origen de les desigualtats)

Es reprimeix la dissidència obrera

Mecanisme de control social

El **corporativisme social** intenta **substituir el conflicte entre classes** (treballadors vs. patrons) per un sistema on **tots dos estaments** es trobaven **dins unes institucions comunes** controlades per l'Estat.

“No hi ha lluita de classes; tots treballem per la nació.”

Què volia aconseguir?

1. **Eliminar la conflictivitat obrera** (vaga, sindicats lliures, CNT...)
2. **Controlar l'organització social des de l'Estat**
3. **Crear una imatge d'“unitat nacional”**
4. Donar **legitimitat ideològica** a la dictadura (no només militar)

Dictadura civil (1925-1930)

- Primo de Rivera substitueix el directori militar per un Govern civil amb polítics de dretes (José Calvo Sotelo) per consolidar el règim.
 - Es crea una **Asamblea Nacional Consultiva**, encarregada d'elaborar una nova Constitució. Fracassa perquè està sota control del Govern.
 - Es creen els **Somatents**, cos armat de protecció civil separat del militar.

EXPANSIÓ ECONÒMICA

- La coincidència de la Dictadura amb la gran expansió econòmica internacional dels anys 20 permet a Primo de Rivera fer una política d'**inversions i creixement**
- Es fan obres per portar endavant un **pla d'infraestructures**: carreteres, electricitat, telèfon...
- Es creen **monopolis** (CAMPESA, Telefónica) que beneficien als amics i partidaris de la Dictadura.



L'oposició a la dictadura

1926



Pèrdua de suport i augment de les crítiques i oposició

Militars

Primo de Rivera aprova una norma general que suprimeix els ascensos per antiguitat (aconseguits per les Junttes Militars de Defensa el 1917) i ascendeix els “africanistes”

Sanjuanada (24/06/1926): pronunciament militar fallit per restablir l'ordre constitucional (Weyler)

Intel·lectuals
(Ortega i Gasset,
Unamuno...)

Critiquen la censura i la manca de llibertat d'expressió

Reben el suport dels estudiants, que inicien protestes al carrer a favor d'una República

Partits de l'oposició

Es forma **Aliança Republicana** (liderada per Azaña)

Es crea la **Federació Anarquista Ibèrica** (FAI), com a resposta de la repressió

L'Estat Català intenta provocar la caiguda de la dictadura amb la conspiració de **Prats de Molló** (Francesc Macià)



Davallada del règim



CRACK DEL 29



CRISI ECONÒMICA

- Oposició sistemàtica dels intel·lectuals a una dictadura de baix nivell polític i conflictes universitaris.
- **PROBLEMES ECONÒMICS ACUMULATS:** crisi de la pesseta, massa devaluada, augment del deute públic i atur. Queixes de la burgesia i dels grans financers per l'errònia política econòmica.
- Reorganització en la clandestinitat del **MOVIMENT OBRER**
- Manca de suport dins l'**EXÈRCIT** a la pretensió de Rivera de convertir-se en cap del govern per temps indefinit.

- El 1930 Primo de Rivera no té suport i dimiteix.
- Alfons XIII nomena cap de govern el general **DÁMASO BERENGUER**

Dictablanda (1930-1931)



Dificultats de la Dictablanda

- La societat espanyola, més urbana, no es deixa controlar per la maquinària del caciquisme amb tanta facilitat com abans.
- Els partits dinàstics, desarticulats per la dictadura, ja no confien en el rei.
- El republicanisme cobra empenta i augmenta en nombre de partidaris.



PACTE DE SANT SEBASTIÀ

Mentrestant els republicans es reuneixen en secret (**Pacte de San Sebastià**) per forçar una República en col·laboració amb els militars.

- Els republicans s'acaben imposant i Berenguer dimiteix : **Aznar**
- Alfons XIII marxa a l'exili per no tornar a trepitjar el país mai més



DÁMASO BERENGUER

P.188

9.

ECONOMIA I SOCIETAT

1898-1931



El canvi demogràfic: l'inici de la transició

Any	Població		Natalitat		Mortalitat		Esperança de vida	
	CAT	ESP	CAT	ESP	CAT	ESP	CAT	ESP
1900	1.984.000	18.594.000	26,1 per mil	33,8 per mil	23,3 per mil	28,9 per mil	35,5 anys	34,8 anys
1910	2.084.000	19.927.000	24,2 per mil	32,6 per mil	21,1 per mil	23 per mil	45 anys	41,7 anys
1920	2.344.000	21.303.000	22,7 per mil	29,4 per mil	18,3 per mil	23,3 per mil	47,4 anys	41,2 anys
1930	2.791.000	23.563.000	20,3 per mil	30,3 per mil	15,5 per mil	21,3 per mil	53,8 anys	50 anys

1918
Epidèmia
GRIP

La població a Catalunya i Espanya entre 1900 i 1930

CATALUNYA

Reducció de les taxes de Natalitat i Mortalitat
1900 encara és un país de rebuda d'immigrants

Creixement Vegetatiu (N-D): positiu

ESPANYA

Reducció de la taxa de Mortalitat i manteniment de la
taxa de Natalitat. Emigració interior i exterior

El camp i els seus problemes

ECONOMIA DE SUBSISTÈNCIA



ECONOMIA DE MERCAT

- Disminueix el nombre de treballadors al camp però augmenta la superfície cultivada i la **productivitat**.
- Reducció del guaret i millora de **tècniques agrícoles**
- **Estructura de les propietats:** **latifundis** a Andalusia, Extremadura i Castella la Manxa i el sud de Lleó; **minifundis** a Galícia i algunes zones del nord i **finques d'extensió mitjana** amb arrendataris a curt o llarg termini.
- **Xarxa caciquista:** entre els propietaris hi ha una oligarquia de terratinents i altres amb finques mitjanes.
- A **Catalunya** predomina la propietat mitjana, l'**emfiteusi** i els contractes d'arrendament. A la vinya era comú el contracte de **rabassa morta**.

Tensions socials al camp

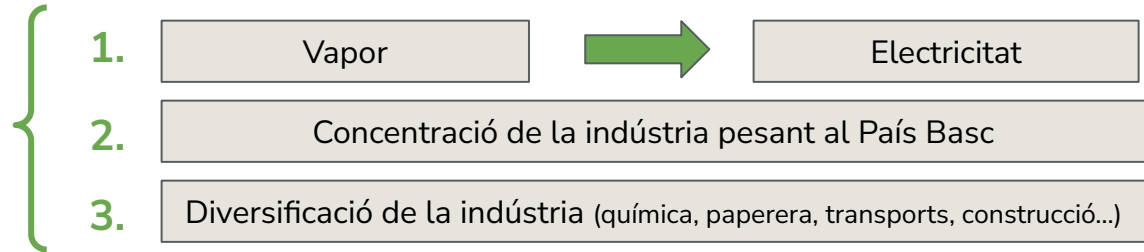


ANDALUSIA

Demanen una reforma agrària i millors condicions salarials

L'evolució de la indústria

Del 1898 al 1931 hi ha **3 canvis fonamentals**



- Augmenta l'**activitat minera**: Astúries (carbó) i País Basc (ferro)
- Hi ha períodes d'expansió i de crisi:



- Increment de la **població obrera**

L'evolució del moviment obrer

TRANSFORMACIÓ URBANA
(canvi de fesomia de les ciutats)



- Concentració de fàbriques a les ciutats
- Emigració del camp a la ciutat (barraquisme)
- Enderrocament de muralles medievals

El Barraquisme



Barraquisme a Somorrostro (BCN)

La feminització del tèxtil



Testimonis de Sabadell

FONTS HISTORIQUES

PAU 2010-2025





Manifest de Sandhurst

He rebut d'Espanya un gran nombre de felicitacions amb motiu del meu aniversari [...]. Tots els que m'han escrit mostren la mateixa convicció que només el restabliment de la monarquia constitucional pot posar fi a l'opressió, a la incertesa i a les cruels pertorbacions que experimenta Espanya. [...] En virtut de l'espontània i solemne abdicació de la meva augusta mare, tan generosa com infortunada, jo sóc l'únic representant del dret monàrquic a Espanya. [...]

Òrfena ara la nació de tot dret públic i indefinidament privada de les seves llibertats, és natural que giri els ulls vers el dret constitucional acostumat i vers aquelles institucions lliures que el 1812 no li impediren defensar la seva independència, ni el 1840 acabar una altra acalorada guerra civil. Institucions a les quals deu, a més, molts anys de progrés constant, de prosperitat, de crèdit i encara d'alguna glòria [...].

FONT: Manifest signat per Alfons de Borbó, Sandhurst (Anglaterra), 1 de desembre de 1874. [Text traduït]

Les eleccions durant la Restauració



Es confeccionen les llistes d'electors posant alguns noms reals entre un seguit de noms imaginaris i, sobretot, noms de difunts que en l'acte de la votació estan representats per empleats subalterns vestits amb roba de civils. L'autor d'aquestes línies ha vist moltes vegades com el seu pare, malgrat que era mort des de fa molts anys, anava a dipositar el seu vot a l'urna, per mitjà d'un escombriaire o d'un rastrejador de la policia vestit per a tal ocasió amb un tern prestat. Igualment, els membres de les oficines dels collegis electorals acostumen a assistir a aquestes transmigracions d'ànimes dels seus parents propers. Així mateix, s'han vist llistes electorals en les quals a penes figurava la desena part de la xifra total d'electors i, tot i així, la major part dels noms inscrits pertanyien a persones mortes [...].

Perquè els lectors estrangers es puguin fer una petita idea del que passa, esmentarem el cas d'un general de brigada, candidat ministerial pel districte de Berga, que va obtenir més d'un milió i mig de vots, malgrat que el districte només tenia uns quants milers d'habitants. Els dos competidors disposaven de mitjans per a fer pujar els vots als collegis electorals que els eren afectes, però la victòria fou per al més audaç. L'adversari del general va ser esclafat pel pes del milió i el vencedor es presentà molt seriós al Congrés, on, amb tota naturalitat, confirmaren l'elecció.

FONT: Valentí ALMIRALL. *España tal cual es*. Barcelona: Librería de I. López, 1886.

REALES DECRETOS:

Vengo en admitir la dimisión que del cargo de Presidente del Consejo de Ministros Me ha presentado D. Antonio Cánovas del Castillo; quedando altamente satisfecha de sus relevantes servicios, y del acierto, celo y lealtad con que ha desempeñado dicho cargo.

Dado en Palacio a veintisiete de Noviembre de 1885.

MARÍA CRISTINA

En atención a las especiales circunstancias que concurren en D. Práxedes Mateo Sagasta, Diputado a Cortes, vengo en nombrarle Presidente de mi Consejo de Ministros.

Dado en Palacio a veintisiete de Noviembre de 1885.

MARÍA CRISTINA

FONT: *Gaceta de Madrid* (nom antic del *Boletín Oficial del Estado*), núm. 332, 28 de novembre de 1885, p. 693.

Les eleccions durant la Restauració



[Text al peu de la litografia: «Antes de la batalla electoral. Levantar muertos».]

FONT: *El Motín. Periódico Satírico Semanal* [Madrid] (27 abril 1884).

PAU Setembre 2020

Oligarquía y caciquismo

Con esto, llegamos por la mano a determinar los factores que integran esta forma de gobierno y la posición que cada uno ocupa respecto de los demás. Estos componentes exteriores son tres: 1º Los oligarcas (los llamados primates), prohombres o notables de cada bando, que forman su “plana mayor”, residentes ordinariamente en el centro; 2º Los caciques, de primero, segundo o ulterior grado, diseminados por el territorio; 3º El gobernador civil, que les sirve de órgano de comunicación y de instrumento. A esto se reduce fundamentalmente todo el artificio bajo cuya pesadumbre gime rendida y postrada la nación.

Oligarcas y caciques constituyen lo que solemos denominar clase directora o gobernante, distribuida y encasillada en ‘partidos’. Pero aunque se lo llamemos, no lo es; si lo fuese, formaría parte integrante de la nación, sería orgánica representante de ella, y no es sino un cuerpo extraño [...].

En las elecciones, no es el pueblo, sino las clases conservadoras y gobernantes, quienes falsifican el sufragio y corrompen el sistema, abusando de su posición, de su riqueza, de los resortes de la autoridad y del poder que, para dirigir desde él a las masas, les había sido entregado.

FONT: Joaquín COSTA, *Oligarquía y caciquismo como la forma actual de gobierno en España: Urgencia y modo de cambiarla*. Madrid: Fontanet, 1901.

LA CUESTIÓN DEL ENCASILLADO, POR FELIPE PÉREZ Y RAMÓN CILLA



Después de pasar muchos
Fineses malos,
El Ministro revisa
Los candidatos

Y arreglar el asunto
Del mejor modo,
Dice mirando al cielo:
«¡Dios sobre todos!»



A los Gobernadores
Dice severo:
«Opciones y chanchullo
Jamás tolero».

Los votos solamente
Quiero que valgan...
Cualque así, hagamos votar
Porque estos salgan.»

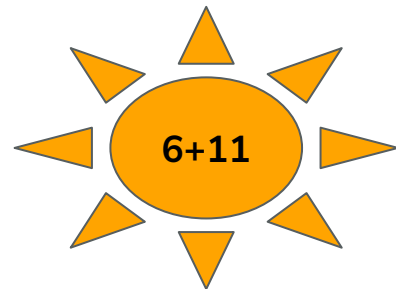
— Surto?

— No, home! No és fins al dia 10.

[Nota: fixeu-vos que l'esquelet treu el braç del nínxol i ofereix una papereta de vot al personatge del barret.]

FONT: Publicat al setmanari *La Campana de Gràcia*, el 2 d'octubre de 1901.





El conflicto de Cuba

El litigio que hoy se ventila en Cuba, político en la forma, es y ha sido siempre una cuestión económica, como lo son, en el fondo, todos los asuntos que preocupan a los pueblos.

España, o mejor dicho, la clase dominante española, ha mantenido en Cuba una política restrictiva por monopolizar aquel mercado; la gran Antilla ha luchado por su autonomía y por su independencia, con el fin primordial de dar salida a sus productos en las mejores condiciones posibles y adquirir de idéntica manera los que le son necesarios; los Estados Unidos han promovido o ayudado los movimientos insurreccionales cubanos, no porque los habitantes de Cuba gozaran mayores libertades e hicieran prosperar más su suelo, sino por lograr ellos, mediante la autonomía o la independencia, ser dueños de su mercado.

FONT: Pablo IGLESIAS. «La cuestión cubana». *El Socialista* (18 febrer 1898).

La Guerra de Cuba

FONT: Publicat a *Kladderadatsch* (24 abril 1898). *Cartoon Research Library, Ohio State University*.

La traducció del text del peu de la figura és la següent: «Aquesta trobada ara mateix no sembla precisament feliç per a la pobra Cuba».

PAU Juny 2015



**Tractat de Pau entre els Estats Units d'Amèrica i el Regne d'Espanya signat
a París el 10 de desembre de 1898**

S. M. la Reina Regente de España, en nombre de su Augusto Hijo Don Alfonso XIII, y los Estados Unidos de América, deseando poner término al estado de guerra hoy existente entre ambas Naciones, han nombrado con este objeto por sus Plenipotenciarios a saber:

[...]

Artículo 1.º España renuncia a todo derecho de soberanía y propiedad sobre Cuba. En atención a que dicha isla, cuando sea evacuada por España, va a ser ocupada por los Estados Unidos, los Estados Unidos, mientras dure su ocupación, tomarán sobre sí y cumplirán las obligaciones que por el hecho de ocuparla les impone el Derecho Internacional para la protección de vidas y haciendas.

Artículo 2.º España cede a los Estados Unidos la isla de Puerto Rico y las demás que están ahora bajo su soberanía en las Indias Occidentales, y la isla de Guam en el archipiélago de las Marianas o Ladrones.

Artículo 3.º España cede a los Estados Unidos el archipiélago conocido por las islas Filipinas [...].

Artículo 4.º Los Estados Unidos, durante el término de diez años a contar desde el canje de la ratificación del presente Tratado, admitirán en los puertos de las islas Filipinas los buques y las mercancías españolas bajo las mismas condiciones que los buques y las mercancías de los Estados Unidos.

[...]

Artículo 9.º Los súbditos españoles naturales de la Península residentes en el territorio a cuya soberanía España renuncia o cede por el presente Tratado, podrán permanecer en dicho territorio o marcharse de él, conservando, en uno u otro caso, todos sus derechos de propiedad, con inclusión del derecho de vender o disponer de tal propiedad o de sus productos; y además tendrán el derecho de ejercer su industria, comercio o profesión, sujetándose a este respecto a las leyes que sean aplicables a los demás extranjeros.

[...]

En fe de lo cual, los respectivos Plenipotenciarios firman y sellan este Tratado. Hecho por duplicado en París a diez de diciembre del año mil ochocientos noventa y ocho.

FONT: *Gaceta de Madrid* (nom antic del *Boletín Oficial del Estado*), núm. 123 (3 maig 1899), p. 379-380.

PAU Setembre 2020

Tractat de Pau entre els Estats Units d'Amèrica i el Regne d'Espanya

Artículo 1. España renuncia todo derecho de soberanía y propiedad sobre Cuba. En atención a que dicha isla, cuando sea evacuada por España, va a ser ocupada por los Estados Unidos; los Estados Unidos mientras dure su ocupación, tomarán sobre sí y cumplirán las obligaciones que, por el hecho de ocuparla, les impone el Derecho Internacional, para la protección de vidas y haciendas.

Artículo 2. España cede a los Estados Unidos la Isla de Puerto Rico y las demás que están ahora bajo su soberanía en las Indias Occidentales y la Isla de Guam en el Archipiélago de las Marianas o Ladrones.

Artículo 3. España cede a los Estados Unidos el archipiélago conocido por las Islas Filipinas [...]. Los Estados Unidos pagarán a España la suma de veinte millones de dólares (20.000.000\$) dentro de los tres meses después del canje de ratificaciones del presente tratado.

Artículo 4. Los Estados Unidos durante el término de diez años [...] admitirán en los puertos de las Islas Filipinas los buques y las mercancías españolas, bajo las mismas condiciones que los buques y las mercancías de los Estados Unidos [...].

Firmado en París el 10 de diciembre de 1898. Ratificado por el presidente de los Estados Unidos y por Su Majestad la Reina Regente de España.

FONT: Tractat de París (10 desembre 1898).

Es preciso que dejemos de pensar en los comités, en las falsificaciones electorales y en los medios de fabricar, no tan solo las mayorías que votan, sino hasta las minorías que fiscalizan y discuten, para pensar en los campos sedientos; en los caminos sin abrir, en los montes talados por el caciquismo, en los transportes costosísimos, en los puertos, en los talleres, en los tratados de comercio y en la protección inteligente de todo interés constituido y toda riqueza que nace. Conviene ya traer a las esferas superiores de la Administración, no solo el apoyo, no solo el sentido de esas grandes fuerzas sociales, sino su representación personal y propia.

Necesidad imperiosa es que la vida económica del país se desenvuelva sin las trabas de una centralización que levanta ya entre nosotros alarmantes protestas. Ha de estar ciego el que no vea que casi todas las regiones de España, en particular las que se aventajan por su cultura, su laboriosidad y su riqueza, mirando quizás más a los efectos que a las causas, atribuyen a la índole misma y a la organización del poder central los malos resultados de la política seguida hasta aquí. Se percibe ese sentimiento a corta distancia de Madrid y el ocultarlo sería una de tantas ficciones inútiles. En él hay peligros que conviene evitar y hay igualmente un fondo común de aspiraciones que son legítimas.

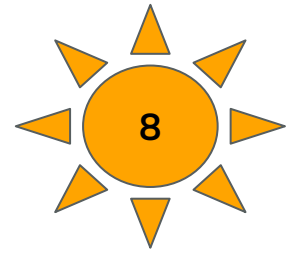
FONT: Fragment del manifest regeneracionista del general Polavieja (1 de setembre de 1898).

El regeneracionisme

Más que nunca es ahora necesario restablecer aquella ya casi olvidada, de tiempo que ha que fue perdida, confianza entre gobernantes y gobernados; y ya no hay más que un camino, que es la revolución audaz, la revolución temeraria desde el Gobierno, porque la temeridad es, no obra de nuestro albedrío, sino imposición histórica de los ajenos desaciertos. Nunca habría sido fácil la revolución desde el Gobierno, nunca habría sido recomendable, si hubiera podido dividirse la facultad y esparcirse la obra en el curso del tiempo; pero cada día que pasa, desde 1898, es mucho más escabrosa, mucho más difícil, y el éxito feliz mucho más incierto; y no está lejano el día en que ya no quede ni ese remedio [...].

Ahora es menester oponer a las izquierdas que actúan en la vida pública todas las derechas y traerlas con plenitud de sus fuerzas sociales a la vida y a la influencia del Estado. La política conservadora tiene que adoptar los procedimientos democráticos y las garantías constitucionales y los derechos individuales, que son ahora la fuerza conservadora, la única que puede salvar a la sociedad; por eso no hay ni siquiera un solo acto mío que no esté inspirado en esa convicción, y por eso creo que la política conservadora consiste en traer íntegramente todo el fondo social a la influencia y a la acción del Estado, de modo que la democracia comprenda absolutamente la acción íntegra de las fuerzas de toda la nación, asistiendo al Gobierno.

FONT: Antonio MAURA. *Treinta y cinco años de vida pública, 1902-1913*. Madrid: Biblioteca Nueva, 1917, p. 86.



Taula A. Diferència salarial entre homes i dones en la indústria tèxtil.

*Salaris setmanals en pessetes corrents
de la indústria de teixits de llana de Sabadell*

<i>Any</i>	<i>Teixidors</i>	<i>Teixidores</i>
1914	28,50	16,00
1916	30,75	18,00
1918	36,15	20,40
1919	38,65	23,90
1920	55,00	33,00
1924	55,00	33,00

FONT: *Boletín Informativo*. Associació de
Fabricants de Teixits de Llana de Sabadell,
1924.

Text B. Crítica a la suposada inferioritat de la dona.

De poco le ha servido al hombre la cultura de la civilización, cuando ni siquiera ha sabido hacer frente a las dificultades de la lucha social por él mismo provocadas y, en vez de elevar a la mujer a la emancipación, la ha arrojado a lo más cruel de la explotación capitalista, imponiéndole los trabajos del campo, de la mina, de la fábrica, y cosa peregrina para los que rebajan sus facultades, en estos trabajos la mujer prueba capacidad también, como lo ha demostrado para el desempeño de otras funciones más delicadas, evidenciándose, finalmente, la poca importancia de la fuerza muscular ante los portentosos progresos de la maquinaria y admirables prodigios de la electricidad. El esfuerzo muscular no se cotiza a ningún precio desde que los brazos de hierro relevan a los del hombre. Es por lo tanto injusto mantener el prejuicio de la superioridad muscular. La mujer tiene aptitudes como las tiene el hombre, y las diferencias entre unas y otras no son más que modalidades distintas necesarias para la marcha progresiva de la humanidad.

FONT: Teresa CLARAMUNT. *La mujer: consideraciones generales sobre su estado ante la prerrogativa del hombre*. Maó: Imprenta El Porvenir del Obrero, 1905.

Condicions de treball a una colònia fabril

Els obrers de la colònia hi entren resant el rosari i en surten resant; estan amuntegats en habitacions immundes; se'ls impedeix de llegir periòdics que no siguin essencialment catòlics i estan obligats a comprar tots els aliments a la cantina de la colònia. El diumenge al matí el patró ja s'ha embutxacat tots els jornals de la setmana que acaba de pagar. No és més que un canvi, no és un pagament. Els diners passen de la caixa del fabricant a mans del treballador, i d'aquestes torna a la caixa del fabricant per conducte de la botiga d'ultramarins, que és seva; del cafè, de la fleca, dels habitatges, de l'estanc, que també són seus. Però no acaba aquí l'escàndol. Tot és seu i, per regla general, és molt dolent.

FONT: Miquel IZARD. *El segle XIX. Burgesos i proletaris*. Barcelona: Dopesa, 1978, p. 87.



La càrrega o Barcelona 1902

FONT: Ramon Casas, 1899 (Museu de la Garrotxa, Olot).

Llei de jurisdiccions del 23 de març de 1906

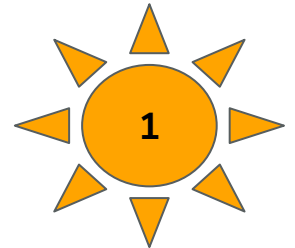
Art. 1.º El español que tomara las armas contra la Patria bajo banderas enemigas o bajo las de quienes pugnaran por la independencia de una parte del territorio español, será castigado con la pena de cadena temporal en su grado máximo a muerte.

Art. 2.º Los que de palabra, por escrito, por medio de la imprenta, grabado, estampas, alegorías, caricaturas, signos, gritos o alusiones, ultrajaren a la Nación, a su bandera, himno nacional u otro emblema de su representación, serán castigados con la pena de prisión correccional [...].

Art. 3.º Los que de palabra o por escrito, por medio de la imprenta, grabado u otro medio mecánico de publicación, en estampas, alegorías, caricaturas, emblemas o alusiones, injurien u ofendan clara o encubiertamente al Ejército o a la Armada o a instituciones, armas, clases o cuerpos determinados del mismo, serán castigados con la pena de prisión correccional [...].

Dado en Palacio a veintitrés de marzo de mil novecientos seis. Yo el REY. El Presidente del Consejo de Ministros, Segismundo Moret.

FONT: *Colección Legislativa del Ejército* [Madrid] (1906), p. 81-85.



Jóvenes bárbaros de hoy, entrad a saco en la civilización decadente y miserable de este país sin ventura, destruid sus templos, acabad con sus dioses, alzad el velo de las novicias y elevadlas a la categoría de madres para virilizar la especie, penetrad en los registros de la propiedad y haced hogueras con sus papeles para que el fuego purifique la infame organización social, entrad en los hogares humildes y levantad legiones de proletarios, para que el mundo tiemble ante sus jueces despiertos.

Hay que hacerlo todo nuevo, con los sillares empolvados, con las vigas humeantes de los viejos edificios derrumbados, pero antes necesitamos la catapulta que abata los muros y el rodillo que nivele los solares.

Descubrid el nuevo mundo moral y navegad en su demanda, con todos vuestros bríos juveniles, con todas vuestras audacias apocalípticas.

Seguid, seguid... No os detengáis ni ante los sepulcros ni ante los altares. No hay nada sagrado en la tierra, más que la tierra y vosotros que la fecundaréis con vuestra ciencia, con vuestro trabajo, con vuestros amores.

La Humanidad tiene una humilde representación en este extremo de Europa, tenido como un puente para pasar al África. Es la vieja patria ibera, la madre España, que baña sus pies en dos mares y ciñe a su frente la diadema de los Pirineos.

FONT: Alejandro LERROUX. «¡Rebeldes!, ¡Rebeldes!...». Diari *La Rebeldía* [Barcelona] (1 setembre 1906).

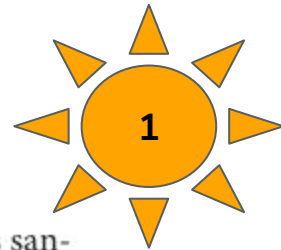


L'analfabetisme a Espanya

<i>Any</i>	<i>Població espanyola</i>	<i>Nombre d'analfabets</i>
1900	18.594.405	8.399.743
1910	19.927.150	7.931.536
1920	21.303.163	7.317.480
1930	23.563.867	5.871.403

FONT: Mercedes VILANOVA RIBAS i Xavier MORENO JULIÀ. *Atlas de la evolución del analfabetismo en España de 1887 a 1981*. Madrid: Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia, 1992, p. 357, 364, 371 i 378.





Llei del cadenat

Don Alfonso XIII, por la gracia de Dios y la Constitución, Rey de España.

A todos los que la presente vieren y entendieren, sabed que las Cortes han declarado y Nos sancionado lo siguiente:

Artículo único. No se establecerán nuevas Asociaciones pertenecientes a Órdenes o Congregaciones religiosas canónicamente reconocidas, sin la autorización del Ministerio de Gracia y Justicia consignada en Real Decreto, que se publicará en la GACETA DE MADRID, mientras no se regule definitivamente la condición jurídica de las mismas. No se concederá dicha autorización cuando más de la tercera parte de los individuos que hayan de formar la nueva Asociación sean extranjeros. Si en el plazo de dos años no se publica la nueva ley de Asociaciones, quedará sin efecto la presente Ley.

Por tanto: Mandamos a todos los Tribunales, Justicias, Jefes, Gobernadores y demás Autoridades, así civiles como militares y eclesiásticas, de cualquier clase y dignidad, que guarden y hagan guardar, cumplir y ejecutar la presente Ley en todas sus partes.

Yo el Rey.

El Presidente del Consejo de Ministros, José Canalejas.

FONT: *Gaceta de Madrid* (nom antic del *Boletín Oficial del Estado*), núm. 362 (28 desembre 1910), p. 718.

La neutralitat espanyola en la Primera Guerra Mundial

Decreto

Ministerio de Estado

Ordenando a los súbditos españoles la más estricta neutralidad en el actual conflicto europeo.

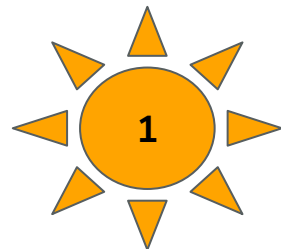
Declarada, por desgracia, la guerra entre Alemania, de un lado, y Rusia, Francia y el Reino Unido de la Gran Bretaña e Irlanda, sucesivamente, de otro, y existiendo el estado de guerra en Austria-Hungría y Bélgica, el Gobierno de S. M. [Su Majestad] se cree en el deber de ordenar la más estricta neutralidad a los súbditos españoles, con arreglo a las leyes vigentes y a los principios de Derecho público internacional.

En su consecuencia, hace saber que los españoles residentes en España o en el extranjero que ejercieran cualquier acto hostil que pueda considerarse contrario a la más perfecta neutralidad, perderán el derecho a la protección del Gobierno de S. M. y sufrirán las consecuencias de las medidas que adopten los beligerantes, sin perjuicio de las penas en que incurrieran con arreglo a las leyes de España.

Serán igualmente castigados, conforme al artículo 159 del Código Penal, los Agentes nacionales o extranjeros que [...] [realicen o promuevan] en territorio español el reclutamiento de soldados para cualquiera de los Ejércitos o escuadras beligerantes.

Firmado: S. M. el Rey Alfonso XIII y S. M. la Reina Doña Victoria Eugenia.

FONT: *Gaceta de Madrid* (nom antic del *Boletín Oficial del Estado*), núm. 219, 7 d'agost de 1914, p. 306.



Crisi del 1917. Paralització laboral. Àrees i nuclis on fou més important



FONT: Gabriel TORTELLA CASARES *et al.*, *Revolución burguesa, oligarquía y constitucionalismo: 1834-1923*. Barcelona: Labor, 1985.



Cues per a comprar carbó durant les apagades provocades per la vaga de La Canadenca, l'any 1919 a Barcelona.

FONT: Josep Brangulí, Arxiu Nacional de Catalunya.

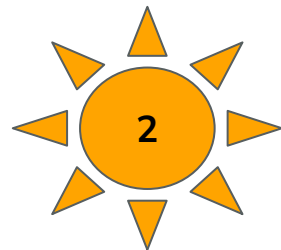
El desastre d'Annual

Dice el teniente coronel de infantería Fernández Tamarit, en el folio 1205, haciendo un rápido examen de la situación moral y material del territorio [el Protectorat espanyol del Marroc], que la pobreza de medios era grande: en Annual, base futura de un avance, no había hospital de campaña, sino dos malas tiendas tortuga. El día 16 de junio [de 1921] hubo numerosas bajas y para su transporte tuvo el declarante que prestar todas las camillas del Tercer [Batalló] de África y 180 hombres que las llevaran hasta Izumar. Muchos días faltaba leña y había que comer ranchos en frío; otros días escaseaba el pan o las raciones del ganado, y los elementos sanitarios eran deficientísimos en Annual; y en alguna posición que otra, nulos.

En resumen: hemos sido, como de costumbre, víctimas de nuestra falta de preparación, de nuestro afán de improvisarlo todo y no prever nada y de nuestro exceso de confianza; y todo ello constituye, a juicio del declarante, una grave responsabilidad que el país tiene el derecho de exigir a todos; porque si es cierto que autoridades, incluso exministros, han visitado el territorio y encontrado todo perfectamente y que el Mando ha felicitado por los resultados alcanzados, que después se diplomaron como un castillo de naipes, no lo es menos, por desgracia, que la oficialidad, en su misión de preparar el instrumento que ha de usarse para combatir, ha olvidado que [...] obtuvo ventajas materiales, prometió solemnemente dedicar todos sus esfuerzos, en primer término, a mejorar la condición del soldado y la capacidad del Ejército, y ha dejado de cumplir esta promesa en perjuicio de la Patria, que necesita, no un Ejército que se sacrifique, sino un Ejército que triunfe, preparándose en los períodos de paz, porque en la guerra no se aprende nada.

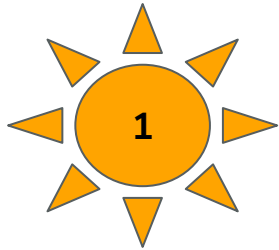
Todo este cuadro lamentable de falta de medios y preparación al resumir, cuyos pedidos de elementos la Comandancia General los subraya y realza con tinta roja —folios 561 y siguientes—, y que en otras circunstancias sería de hacer notar su desatención, prueban, al contrario, en opinión de este Juzgado, cuánta temeridad no encerraba, a conciencia de su falta, comprometerse en aventurada empresa sin justificado apremio de su realización en el juicio del Alto Mando.

FONT: *Expediente Picasso*. Informe instruït pel general de divisió Don Juan Picasso sobre les responsabilitats de l'actuació espanyola al Marroc durant el juliol del 1921. Ministeri de la Guerra, 1921. Madrid.



L'assassinat d'En Salvador Seguí «Noi del Sucre»
(FONT: Portada del setmanari *La Campana de Gràcia*
del 10 de març de 1923)

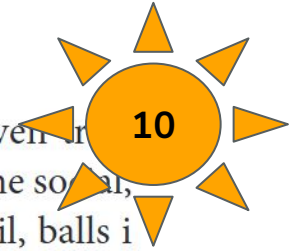
En el text dels peus de les il·lustracions hi diu: a l'esquerra, «El cadàver del malhaurat “Noi del Sucre” a l'Hospital Clínic», i, a la dreta, «Reconstitució del fet als pocs moments de comès».



PAU Juny 2013



La dictadura de Primo de Rivera



En la figura de Miguel Primo de Rivera, fill de coronel retirat, terratinent, s'observen ja els trets dels seus avantpassats i dels seus contemporanis provinents de la societat provinciana on es va educar —Jerez de la Frontera—: conformisme social, afirmació de masculinitat, enlluernament per la vida «alegre» de les grans ciutats (vodevil, balls i festes) i pel tracte amb l'«alta societat», o sigui, els trets del «senyoret» andalús. A aquests, s'hi afegeixen altres valors rebuts tant de l'ambient familiar com de l'Acadèmia Militar [...]. De tot això no queda sinó una referència constant però irreflexiva a valors tòpics: honor, valor, pàtria, família, religió, etc.

Mancat de cultura intel·lectual o artística, però de caràcter obert i amb una indubtable curiositat per les persones i, a través d'elles, per les idees que representen, Primo de Rivera sembla molt receptiu —encara que ho sigui d'una manera superficial i transitòria— a les opinions de qui s'ha guanyat la seva amistat. Amb el risc evident d'adoptar una marxa zigzaguejant en rectificar els passos en fals que l'entusiasme l'impulsa a fer. D'aquí que, en molts aspectes, aparegui la contradicció entre una política fonamentalment conservadora i unes quantes proposicions noves [...].

FONT: Manuel TUÑÓN DE LARA *et al.* *Historia de España*. Vol. IX: *La crisis del Estado: dictadura, república, guerra (1923-1939)*. Barcelona: Labor, 1981, p. 44-45. [Text traduït]

Desembarcament d'Alhucemas (Protectorat espanyol del Marroc), 8 de setembre de 1925.

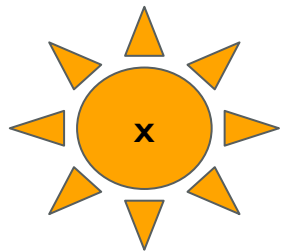
FONT: ABC [Madrid] (9 setembre 1925).





PAU Juny 2010

FONT: JOSÉ MORENO CARBONERO. *El desembarco de Alhucemas* (oli, 1927).



Ex 2.

Termes
històrics

Selectivitat 2025



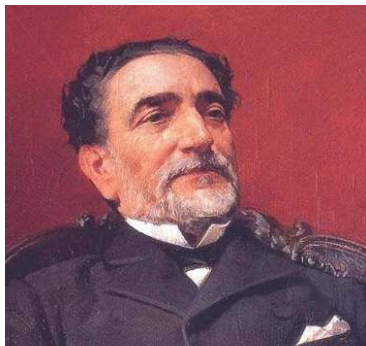
1ª PART de RESTAURACIÓ (1875-1898) - ORDRE CRONOLÒGIC

BOTARATADA	PACTE DEL PARDO (1885)	BOMBA AL CORPUS (1896)
MANIFEST DE SANDHURST	SISTEMA BICAMERAL (C/S)	PROCÉS DE MONTJUÏC
SISTEMA CANOVISTA	FURS	ATEMPTATS ANARQUISTES
PROTECCIONISME	AIT (1864/1876/1881)	EMIGRACIÓ INTERIOR
CIVILISME	PSOE (1879)	LA FEBRE D'OR
BIPARTIDISME	MARXISTES	FIL.LOXERA
TORNISME/TORN PACÍFIC	ANARQUISTES	DIVERSIFICACIÓ
TUPINADES	INST. LIBRE DE ENSEÑANZA	CONFLICTIVITAT SOCIAL
ENCASELLAT, CUNEROS	UGT (1886)	RABASSAIRES
CACIQUISME	LA MANO NEGRA (1880)	DOCRINA MONROE
SUFRAGI CENSATARI	ANARCOSINDICALISME	TROCHAS
AMNISTIA	ANARCOCOMUNISME	EXPLOSIÓ MAINE
GRITO DE YARA	BOMBES ORSINI	GUERRA HISPANONORD-AMERICANA
PAU DE ZANJÓN (1878)	ACCIÓ DIRECTA	DERROTA AL CAVITE (1898)
CONFESSIONALITAT	BOMBES AL LICEU (1893)	PAU DE PARÍS (1898)

1ª PART de RESTAURACIÓ (1875-1898)



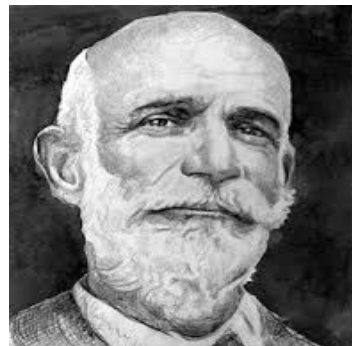
CÁNOVAS



P.M.SAGASTA



RAMON CABRERA



G. DE LOS RÍOS



G. FANELLI



A. LORENZO



JOSÉ MARTÍ



WEYLER

OPCIÓ B

Formeu part de la classe burgesa de Barcelona el 1888 i heu d'explicar a un fabricant estranger amb qui manteniu negocis quin tipus de forces estan excloses del sistema polític de la Restauració, així com les raons per les quals se les margina. En la vostra explicació cal que utilitzeu d'una manera adequada els cinc termes següents: *republicanisme*, *carlisme*, *Pablo Iglesias*, *estabilitat del sistema* i *torn dinàstic*.

- a. Un diari estranger us ha enviat com a corresponsal a la Barcelona de principis del segle XX per explicar l'impacte de la Setmana Tràgica. Com a part de la vostra feina, heu de redactar un article utilitzant els cinc termes següents de manera adequada: *reservistes*, *barricades*, *anticlericalisme*, *vaga general* i *Francesc Ferrer i Guàrdia* (l'ús de cada terme històric val 0,20 punts). [2,50 punts]

2ª PART de RESTAURACIÓ (1898-1929) - ORDRE CRONOLÒGIC

REGENERACIONISME

REVOLUCIÓ DES DE DALT

TANCAMENT DE CAIXES

CU-CUT

LLEI DE JURISDICCIONS

SOLIDARITAT CATALANA

CONFERÈNCIA D'ALGESIRES (1906)

CABILES

BARRANC DEL LLOP

RESERVISTES

BARRICADES

LLEI DEL CADENAT

ALIADÒFILS

GERMANÒFILS

JUNTES DE DEFENSA

MANIFEST DE LES JUNTES

ASSEMBLEA DE

PARLAMENTARIS

CNT

SINDICAT ÚNIC

SINDICAT LLIURE

PISTOLERISME

TRIENNI BOLXEVIC

SEÑORITOS

LA CANADENCA

LOCAUT

LLEI DE FUGUES

PCE/PCOE

PARTIT RADICAL

GOVERNS DE CONCENTRACIÓ

DESASTRE D'ANNUAL

2ª PART de RESTAURACIÓ (1898-18289)



J. COSTA



SILVELA



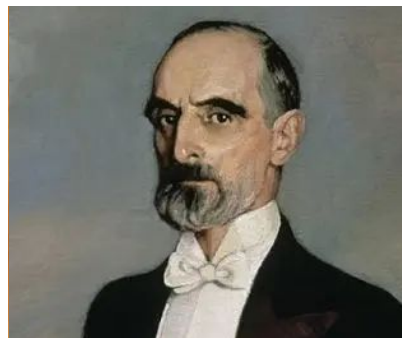
POLAVIEJA



ABD-EL-KRIM



FERRER I GUÀRDIA



F. CAMBÓ

2ª PART de RESTAURACIÓ, Primo de Rivera (1929-1931) - ORDRE CRONOLÒGIC

DESEMBARCAMENT ALHUCEMAS

DIRECTORI MILITAR

DIRECTORI CIVIL

SINDICATS VERTICALS

UNIÓN PATRIÓTICA

SOMATENTS

ASSEMBLEA NACIONAL CONSULTIVA

DIRIGISME ECONÒMIC

MONOPOLIS

RECESSIÓ ECONÒMICA

SANJUANADA

ALIANÇA REPUBLICANA

FAI

ESTAT CATALÀ

PRATS DE MOLLÓ

DICTABLANDA

PACTE DE SANT SEBASTIÀ

TRANSICIÓ DEMOGRÀFICA

EMFITEUSI

RABASSA MORTA



AZNAR



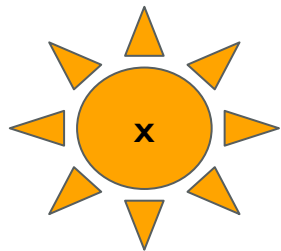
BERENGUER



DURRUTI

OPCIÓ A

Expliqueu a un company de classe com era la lluita obrera a Catalunya en el context econòmic i social des de la Primera Guerra Mundial fins al cop militar del 1923. En la vostra explicació cal que utilitzeu els cinc termes següents d'una manera adequada: *Salvador Seguí*, *CNT*, *pistolerisme*, *lleï de fugues* i *Sindicats Lliures*.



Ex 4.

Test Restauració

Selectivitat 2025



10 minuts

Heu estat secretari de Mariano Alejandro Oliveros, responsable de la policia política a finals del segle XIX, i us han encarregat un informe sobre el moviment obrer a fi de conèixer-lo i controlar-lo millor. Responen el test següent amb la resposta que s'ajusti millor a allò que escriuríeu:

1. El moviment obrer català de finals del segle XIX estava adscrit a dues grans tendències:
 - a. Socialistes i comunistes
 - b. Socialistes i anarquistes
 - c. Socialistes i carlins
 - d. Anarquistes i lerrouxistes
2. Una part rellevant del moviment obrer defensà el terrorisme com a eina revolucionària. Un dels atemptats més coneguts va ser...
 - a. L'atemptat del Liceu
 - b. L'atemptat de l'Ateneu Barcelonès
 - c. L'atemptat de la plaça de Catalunya
 - d. La matança d'Atocha

3. Posteriorment, el règim de la Restauració reprimí l'obrerisme a finals del segle XIX en l'anomenat...
- a. Procés de Canvis Nous
 - b. Pistolerisme
 - c. Procés de Burgos
 - d. Procés de Montjuïc
4. Més tard, un dels principals líders del sindicalisme anarquista fou...
- a. Pablo Iglesias
 - b. Salvador Seguí
 - c. Francisco Largo Caballero
 - d. Luis Carrero Blanco
5. Sens dubte, la vaga obrera més important del primer terç del segle XX arribaria a ser...
- a. La vaga dels tramvies
 - b. La vaga de La Canadenca
 - c. La vaga de les selfactines
 - d. El tancament de caixes

Ets un corresponsal d'un diari europeu que assisteix com a observador d'unes eleccions generals el 1885, i has d'explicar com funciona el règim de la Restauració a Espanya [2,5 punts]

Escull què diries al teu article:

1. Sobre el règim polític:
 - a. És monàrquic amb unes Corts unicamerals.
 - b. És monàrquic amb unes Corts bicamerals.
 - c. És republicà, presidencialista i unicameral.
 - d. És republicà federal i unicameral.

2. Sobre les eleccions:
 - a. Són lliures sense interferències, democràtiques.
 - b. Són lliures però només al camp, on la gent viu tranquil·la.
 - c. Estan manipulades pel govern a les ciutats.
 - d. Estan manipulades a tot arreu tot i sobretot en els districtes rurals.

3. Sobre el caciquisme:
 - a. Els cacics són funcionaris públics.
 - b. Els cacics són gent influent en alguns territoris gràcies al seu poder econòmic.
 - c. Els cacics són gent influent que van a altres províncies a presentar-se a les eleccions.
 - d. No hi havia cacics. És una falsedat propagada pels enemics del sistema.

4. Sobre els partits dinàstics.
 - a. Són partits monàrquics que defensen la restauració borbònica.
 - b. El partit liberal defensa encara el rei Amadeu I^r.
 - c. El partit liberal manté tendències republicanes.
 - d. El partit conservador vol introduir la democràcia però a poc a poc.

5. Sobre els líders dels partits dinàstics:
 - a. Cánovas del Castillo és el líder del Partit Carlí.
 - b. Sagasta és el líder del partit conservador i Cánovas del liberal.
 - c. Sagasta és el líder del partit liberal i Cánovas del conservador.
 - d. Valentí Almirall és el líder del partit liberal.

6. Sobre la mort d'Alfons XII:

- a. Un cop mor Alfons XII el 1895 se signa el Pacte del Pardo.
- b. Un cop mor Alfons XIII el 1885 se signa el Pacte del Pardo.
- c. Un cop mor Alfons XII el 1885 se signa el Pacte del Pardo.
- d. Un cop mor Alfons XII el 1885 se signa el Pacte de la Moncloa.

7. Sobre la Constitució de 1876:

- a. És republicana.
- b. Confia en la democràcia i en la divisió de poders.
- c. No restringeix les llibertats individuals.
- d. Atorga amplis poders a la Corona.

8. Sobre els altres grups polítics:

- a. Només els socialistes són castigats pel sistema.
- b. Els socialistes i els carlins són aliats però sense representació al Congrés.
- c. Els republicans tenen un gran poder al Congrés des del primer dia de la Restauració.
- d. Els moviment obrer, els carlins i bona part dels republicans són exclosos sistemàticament del poder.

9. Sobre el bipartidisme:

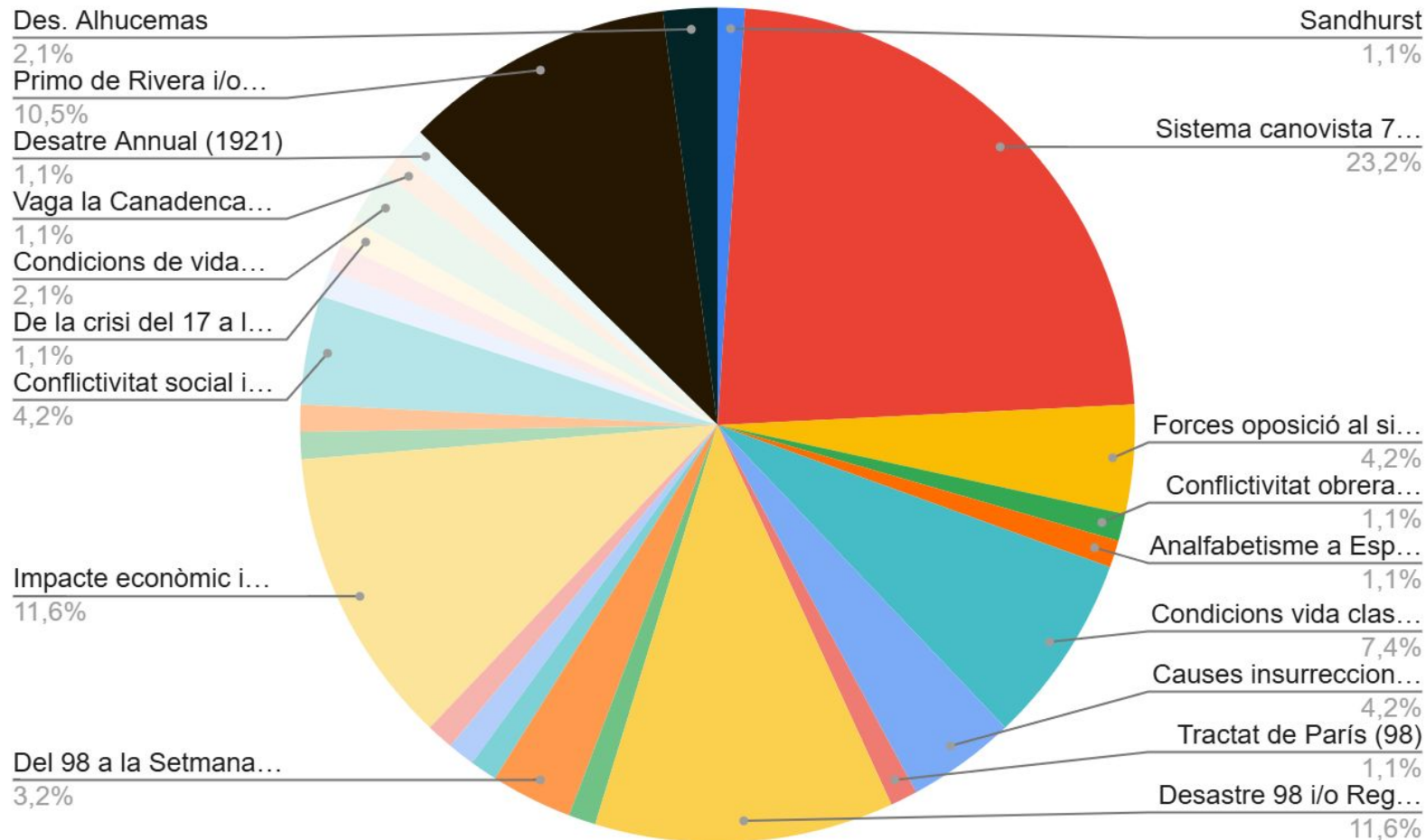
- a. Els partits dinàstics accedeixen al poder amb un torn pacífic.
- b. Els partits dinàstics alguna vegada perden les eleccions generals.
- c. Els partits dinàstics es tornen al poder amb un torn democràtic.
- d. Els partits dinàstics es tornen al poder amb un torn aleatori.

10. Quan s'aconsegueixi el sufragi universal masculí a Espanya:

- a. Només votaran els ciutadans de rendes altes.
- b. S'aconseguirà el 1897 amb una llei del partit conservador.
- c. S'aconseguirà el 1897 amb una llei del partit liberal.
- d. Es va poder reinstaurar el 1890 amb una llei del partit liberal, però en realitat no era universal.

ESTADÍSTIQUES 2010-2024





Sandhurst	1
Sistema canovista 75-98 (tupinades i corrupció incloses), 2 partits, eleccions	22
Forces oposició al sistema Restauració fins el 1898 (carlins, republicans, obrerisme)	4
Conflictivitat obrera des dels processos de Montjuïc (86) fins la creació de la CNT el 1910	1
Condicions vida classe obrera (1a etapa, fins el 98), associacionisme obrer	7
Causes insurreccions cubana i filipina, guerra Espanya -EUA i Pau de París	6
Desastre 98 i/o Regeneracionisme	11
Llei de jurisdiccions (1906)	1
Lerrouxisme	1
Del 98 al 1914	1
Del 98 a la Setmana Tràgica (1909)	3
Analfabetisme a Espanya	1
Llei del cademat (1910)	1
Neutralitat espanyola 1º Guerra Mundial	2
Impacte econòmic i social de la 1º Guerra Mundial Espanya, crisi 17 i pistolisme fins el 1923	11
Conflictivitat social i obrera 1902/1918-1923	4
Condicions de vida classe obrera, obrerisme (2º etapa)	2
Triple crisi de 1917	1
Vaga la Canadenca (1919)	1
Desastre Annual (1921) i/o Crisi Restauració 1914-1917	2
Pistolisme	1
De la crisi del 17 a la dictadura de Primo de Rivera	1
Primo de Rivera i/o a Catalunya	10
Des. Alhucemas	2

Vídeos resum

Selectivitat



1. EL SISTEMA POLÍTIC: LA TEORIA I LA PRÀCTICA



2. ELS FETS POLÍTICS



3. EL MOVIMENT OBRER



4. EVOLUCIÓ ECONÒMICA



5. EL DESASTRE DEL 98



6. L'IMPACTE DEL "DESASTRE"



7. LES CRISIS POLÍTiques DE LA RESTAURACIÓ



8. LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA



9. EVOLUCIÓ ECONÒMICA, DEMOGRÀFICA I SOCIAL